

HARP ESİRLERİNE YAPILACAK MUAMELE İLE İLGİLİ CENEVRE SÖZLEŞMESİ

12 AĞUSTOS 1949 (Kanun No.6020, 21 OCAK 1953)

27 TEMMUZ 1929'da akdolunan ve harp esirlerine yapılacak muameleye mütedair olan Sözleşmeyi yeniden gözden geçirmek üzere 21 NİSAN'dan 14 AĞUSTOS 1949'a kadar Cenevre'de toplanan siyasi konferansta temsil edilen hükümlerin aşağıdaki imzaları bulunan murahhasları, âtideki hususları kararlaştırmışlardır.

BAP-I

UMUMİ HÜKÜMLER Sözleşmeye Sadakat

Madde 1

Yüksek Akid Taraflar, işbu Sözleşmeye bilcümle hallerde riayet etmeyi ve ettirmeyi taahhüt ederler.

Sözleşmenin Tatbikatı

Madde - 2

Sulh zamanından itibaren meriyete girmesi icabeden hükümlerden maada, işbu Sözleşme, iki veya daha ziyade Yüksek Akid Taraflar arasında, harp hali bunlardan biri tarafından kabul edilmese dahi, ilân edilmiş harp veya sair herhangi bir silahlı ihtilaf zuhuru halinde tatbik olunacaktır.

Sözleşme, Yüksek bir Akid Taraf topraklarının bütünü veya bir kısmı işgal edildiği bilimum hallerde, bu işgal hiç bir askeri mukavemetle karşılaşmasa dahi tatbik olunacaktır.

İhtilâf halinde bulunan devletlerden biri işbu Sözleşmeye taraf olarak dahil değilse, Sözleşmeye taraf olarak dahil bulunan devletler karşılıklı münasebetlerinde yine Sözleşme ile bağlı olacaklardır. Bundan maada, bir devlet Sözleşmesinin hükümlerini kabul ve tatbik ederse, bu devlete karşı Sözleşme hükümleriyle bağlı olacaklardır.

Milletlerarası Mahiyette Olmayan İhtilaflar

Madde - 3

Beynelmîlel bir mahiyet arzetmeyen ve Yüksek Akid Taraflardan birinin ülkesinde zuhur eden silahlı bir ihtilâf halinde, ihtilâfa karşın tarafların her biri en az aşağıdaki hükümleri tatbik ile mükellef olacaktır:

1. Silahlarını terkeden silahlı kuvvetler mensuplarıyla hastalık, yaralanma mevkufiyet dolayısıyla, veya sair herhangi bir sebeple harp dışı edilmiş bulunan şahıslar da dahil olmak üzere muhasamata doğrudan doğruya iştirak etmeyen şahıslara, ırk, renk, din ve akideye, cinsiyet, nesep veya servete, veya bunlara mümasil herhangi diğer bir kıstasa dayanan aleyhte bir tefrik gözetilmeksizin bilimum hallerde insanca muamele edilecektir.

Bu maksatla, yukarda zikredilen şahıslara karşı her zaman ve her yerde:

a. Cana veya vücut bütünlüğüne halel getiren taaddiler, ezcümle bütün şekilleriyle katil, sakatlamalar, zalimane muameleler, işkence ve tazipler;

b. Rehineler alınması

c. Şahısların vakarına taaddiler ezcümle haysiyet kırıcı ve tezlil edici muameleler.

d. Usulü dairesinde teşkil edilmiş ve medeni milletlerce elzem olarak kabul edilmiş bulunan adli teminatı haiz bir mahkemece evvel emirde hüküm ısdar edilmeden mahkumiyet kararları verilmesi ve bunların icra ve infazı, memnudur ve memnu kalacaktır.

2. Yaralılar ve hastalar toplanacak ve tedavi altına alınacaktır.

Beynelmîlel Kızılhaç Komitesi gibi beynelmîlel insani bir teşekkül, ihtilâfa dahil taraflara hizmetlerini arz ve teklif edebilecektir.

Diğer cihetten ihtilafa dahil taraflar işbu Sözleşmedeki diğer hükümlerin tamamını veya bir kısmını hususî anlaşmalar yoluyla meriyet mevkiine koymaya gayret edeceklerdir.

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki keyfiyeti, ihtilafa dahil tarafların hukuki hallerine tesir etmeyecektir.

Harp Esirleri

Madde - 4

A) İşbu Sözleşme medlülüne göre, aşağıdaki zümrelerden birine dahil olup düşman hükmüne düşen şahıslar harp esiridirler:

1. İhtilafa dahil bir tarafın silahlı kuvvetleri mensuplarıyla, bu silahlı kuvvetlere dahil milislerin ve gönüllü birliklerinin mensupları,

2. Teşkilâtı mukavemet hareketlerine iştirak edenler de dahil olmak üzere, ihtilafa dahil bir tarafa mensup olup, kendi ülkeleri işgal altında olsa dahi o ülkenin dışında veya içinde faaliyette bulunan diğer milis mensuplarıyla gönüllü birlikler

mensupları; şu kadar ki, mezkur teşkilâtlı mukavemet de dahil olmak üzere bu milislerin veya gönüllü birliklerinin aşağıdaki şartları haiz bulunmaları lazımdır:

- a. Başlarında, madunlarından mesul bir şahıs bulunması;
- b. Sabit ve uzaktan seçilebilir bir alâmetleri bulunması;
- c. Açıkça silah taşımaları;
- d. Hareketlerinde, harp kanunlarıyla adetlerine riayet etmeleri;

3. Kendilerinin hükmünde tutan devletçe tanınmamış bir hükümet veya idareye tabiiyet iddiasında bulunan silahlı kuvvetler mensupları;

4. Refakat ettikleri silahlı kuvvetlerin müsaadesini almış bulunmak ve bu maksatla bu kuvvetler kendilerine merbut numunesine uygun bir hüviyet kartı vermekle mükellef olmak şartıyla, askerî uçakların sivil mürettebatı, harp muhabirleri, müteahhitler, askerin esbabı istirahatını temine memur çalışma birlik veya hizmetlerinin mensupları gibi, silahlı kuvvetlere doğrudan doğruya dahil olmamakla beraber bu kuvvetleri takip eden şahıslar;

5. Kumandanlar, pilotlar ve namzetler dahil olmak üzere, ihtilafa dahil tarafların devletler hukukunun sair hükümlerine göre müsaadekâr bir muameleden istifade etmiyen ticaret filoları mürettebatıyla sivil havacılık mürettebatı ;

6. Açıkça silah taşımak ve harp kanunlarıyla adetlerine riayet etmek kaydıyla, düşmanın yaklaşması üzerine muntazam silahlı kuvvetler halinde teşekküle vakit bulamadan istilâ kuvvetleriyle mücadele etmek üzere kendiliklerinden silaha sarılan işgal edilmemiş bir ülkenin ahalisi ;

B) Aşağıdaki yazılı olanlarda, işbu Sözleşme ile harp esirlerine bahsolunan muameleden istifade edeceklerdir:

1. İşgal altındaki memleketin silahlı kuvvetlerine mensup bulunmaları hasabıyla şağil Devlet onları bu mensubiyetlerinden dolayı işgal ettiği ülkenin dışında muhasemat devam ederken bidayeten serbest bırakılmış olsa dahi, bilfarz bu şahısların mensup buldukları ve muharebeye katılmış olan silahlı kuvvetlere iltihat maksadıyla bir teşebbüse geçip bu teşebbüslerin akim kalması üzerine veya enterne edilmeleri gayesiyle yapılan bu ihtara riayet etmemeleri halinde onları entere etmeye lüzum görürse, işgal altındaki memleketin silahlı kuvvetlerine mensup olan veya evvelce mensup bulunmuş olan şahıslar:

2. İşbu maddede sayılı zümrelerden birine mensup olup, bitaraf veya gayrimuharip devletlerin kendi ülkelerine kabul etmiş buldukları ve bu devletlerin kendilerine bahşetmeyi muvafık görecekları her türlü daha müsaadekar muameleler mahfuz kalmak ve 8 nci, 10 ncu, 15 nci maddeler ile 30 ncu maddenin beşinci bendi ile 58 ila 67 (dahil) ve 92 ve 126 nci maddeler hükümleri müstesna olmak kaydıyla, ihtilafa dahil taraf ile bitaraf veya gayrimuharip Devlet arasında siyasi münasebetler mevcut bulunması halinde, Devletler Hukukuna, istinaden enterne etmekte mükellef oldukları şahıslar; bu türlü siyasi münasebetler mevcut bulunması halinde de, ihtilâfa dahil olup bu şahısların mensup oldukları taraflar gerek teamül, gerek siyasi ve konsolosluk muahedeleri mucibince normal olarak bu Tarafların ifa edecekleri vazifelere hâlel gelmeksizin, işbu Sözleşme ile hâmi devletlere terettüp eden vazifeleri bu şahıslar hakkında ifaya mezum olacaklardır.

C) İşbu madde, bu Sözleşmenin 33 ncü maddesinde derpiş olunduğu veçhile tıbbi ve dini memurların vaziyetini mahfuz tutar.

Tatbikatın Başlangıcı ve Sonu

Madde - 5

İşbu Sözleşme 4 ncü maddede yazılı şahıslar hakkında bunların hemen düşman hükmüne düşmelerinden itibaren kati surette serbest bırakılıp yurtlarına iade olunmalarına kadar tatbik olunacaktır.

Şayet bir muhariplik fiili işleyip, düşman hükmüne düşen şahısların 4 ncü maddede sayılan zümrelerden birine mensubiyetleri hakkında şüphe olursa, bu şahıslar, vaziyetleri selâhiyetli bir mahkemece tayin olununcaya kadar işbu Sözleşmenin himayesine mazhar olurlar.

Özel Anlaşmalar

Madde - 6

Yüksek Akid Taraflar, 10, 23, 28, 33, 60, 65, 66, 67, 72, 73, 75, 109, 110, 118, 119, 122 ve 132 nci maddelerde sarahaten derpiş olunan anlaşmalar dışında bilhassa tanzimini münasip görecekları sair bilcümle meseleler hakkında diğerk hususî anlaşmalar akdedilebileceklerdir. Hiçbir hususî anlaşma, esirlerin işbu Sözleşme ile tenzim olunan vaziyetlerine hâlel getiremeyeceği gibi, Sözleşmenin kendilerine bahşettiği hakları da tahdit edemez.

Harp esirleri, Sözleşmenin haklarında cari bulunduğu müddetçe ve gerek yukarıda yazılı anlaşmalarda, gerek daha muahhar anlaşmalarda hilâfına sarahaten dercedilmiş hükümler olmadıkça ve keza ihtilafa dahil bir tarafça haklarında daha müsaadekâr tedbirler alınmadıkça, bu anlaşmalardan istifadeye devam edeceklerdir.

Haklarında Feragat Etmeme

Madde - 7

Harp esirleri, işbu sözleşmenin ve icabı halinde bundan evvelki maddede yazılı hususi anlaşmaların kendilerine temin ettiği haklardan hiç bir halde kısmen veya tamamen feragat edemeyeceklerdir.

Koruyucu Devlet

Madde - 8

İşbu sözleşme, ihtilafa dahil tarafların menfaatlerini korumakla muvazzaf bulunan hamî devletlerin işbirliğiyle ve murakabesi altında tatbik olunacaktır. Bu maksatla hamî devletler, siyasi ve konsolosluk memurlarından başka kendi tebaaları veya sair bitaraf devletlerin tebaaları arasından murahhaslar tayin edebileceklerdir. Bu murahhaslar, nezdinde vazife görecekleri devletin tasvibine arz olunacaklardır.

İhtilafa dahil taraflar, hamî devletler mümessil veya murahhaslarının vazifesini en geniş ölçüde kolaylaştıracaklardır.

Hamî devlet mümessil veya murahhasları işbu sözleşme ile taayyün eden vazifelerinin hududuna hiçbir veçhile tecvüz edemeyeceklerdir; bunlar, ezcümle nezdinde vazifelerini ifa ettikleri devletin mübrem emniyet icaplarına riayet edeceklerdir.

Milletlerarası Kızılhaç Komitesinin Faaliyeti

Madde - 9

İşbu sözleşme hükümleri gerek Beynelmîlel Kızılhaç Komitesinin, gerek sair herhangi bitaraf insaniyetperver bir teşekkülün, ihtilafa dahil alakalı tarafların muvafakatı lahik olmak şartıyla harp esirlerinin himayesi için ve bunlara yapılacak yardım zımında girişecekleri faaliyetlere mani değildir.

Koruyucu Devlete Vekalet

Madde - 10

Yüksek Akid Taraflar, hamî devletlere işbu Sözleşme mucibince terettüp eden vazifelerin bitaraflık ve müessir faaliyet bakımından her türlü teminatı arzeden bir teşekküle tevdi hususunda her zaman anlaşabileceklerdir.

Şayet bazı harp esirleri, hâmi bir devletin veya birinci fıkra mucibince tayin edilmiş ve teşekkülün faaliyetinden herhangi bir sebeple istifade edemezler, veya artık istifade edemez olurlarsa, bunları hükmünde tutan Devlet ya bitaraf bir devletten, veyahut bu gibi bir teşekkülden, ihtilâfa dahil devletlerce gösterilen hamî devletlere işbu Sözleşme mucibince terettüp eden vazifeleri deruhde etmelerini isteyecektir.

Bu suretle bir himaye temin edilemeyecek olursa, harp esirlerini elinde tutan Devlet, Beynelmîlel Kızılhaç Komitesi gibi insaniyetperver bir teşekkülden işbu Sözleşme ile hâmi devletlere teveccüh eden insani vazifeleri deruhde etmesini ietemekte, veyahut, işbu madde hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, bu gibi bir teşekkülce arz edilecek hizmetleri kabul etmekle mükellef olacaktır.

Bu maksatla alâkalı Devlet tarafından davet olunan veya hizmetlerini teklif eden her bitaraf Devlet veya teşekkül, faaliyetleri sırasında, ihtilafa dahip olup işbu Sözleşmenin himaye ettiği şahısların tabi buldukları tarafa karşı mesuliyetini müdrik olarak kalmakla ve mevzu bahis vazifeleri deruhde ve bitaraflık dairesinde ifa etmek hususunda kâfi teminatı vermekle mükellef olacaktır.

Askerî hadiseler dolayısıyla ve ezcümle ülkesinin tamamı veya mühim bir kısmı işgal edilmiş bulunması halinde diğer devletlere veya müttefiklerine karşı, birisinin müzakere serbestisi velev muvakkat olarak mahdut bulunan Devletler arasında hususî anlaşma yoluyla yukarıdaki hükümlerden inhiraf edilemeyecektir.

İşbu Sözleşmede hamî devlet bahsi geçtikçe, bu tabirden işbu maddeye göre o devletin yerine kaim olan teşekkül de kasdolunur.

Uzlaşma Usulü

Madde - 11

Himaye edilen şahısların menfaati bakımından fayda mülâhaza ettikleri bütün hallerde ve ezcümle işbu Sözleşme hükümlerinin tatbik veya tefsiri hususunda ihtilâfa dahil devletlerin anlaşmaması halinde, ihtilâfın halli gayesiyle hâmi devletler tavassut ve delâlet edeceklerdir.

Bu maksatla hâmi devletlerden her biri, taraflardan birinin daveti üzerine, veyahut kendi teşebbüsü ile, ihtilâfa dahil taraflara, mümessillerinin ve bilhassa harp esirlerinin mukadderatından mesul makamların ledelicap münasip görülecek bitaraf bir ülkede toplanmalarını teklif edebilecektir. İhtilâfa dahil taraflar, bu maksatla kendilerine vaki olacak teklitleri terviç etmekle mükellef olacaktır. İcabı halinde hamî devletler ihtilâfa dahil taraflara, bu toplantıya davet edilmek üzere bitaraf bir Devlete mensup bir şahsiyeti veyahut Beynelmîlel Kızılhaç Komitesince gösterilecek bir şahsiyeti, ihtilâfa dahil tarafların tasvibine arz edebileceklerdir.

BAP II

HARP ESİRLERİNİN UMUMİ HİMAYESİ

Harp Esirlerine Muameleden Sorumluluk

Madde - 12

Harp esirleri düşman devletin hükmünde olup, fakat kendilerini esir eden fertlerin veya askerî birliklerin hükmünde değildirlir. Bunları elinde tutan Devlet, mevcudiyeti melhuz ferdi mesuliyetlere bakılmaksızın, haklarında tatbik olunan muameleden mesuldürler.

Harp esirleri, kendilerini elinde tutan devletçe ancak Sözleşmeye dahil bir tarafa ve onları elinde tutan devlet mevzubahis devletin Sözleşmeyi tatbik etmek arzu ve iktidarında bulunduğu kanaat getirdikten sonra teslim olunabilirler. Esirlerin böylece teslim olunmaları halinde, Sözleşmenin tatbiki mesuliyeti kendisine mevdu buldukları müddet içinde onları kabul eden devlete terettüp edecektir.

Bununla beraber, şayet bu Devlet mühim bir noktada işbu Sözleşme hükümlerinin icrası hususundaki vecibelerini ifa eylemez ise, esirleri teslim eden Devlet, hâmi devletin bir tebliği üzerinde, vaziyetin islahı zımında müessir tedbirler almakla veya harp esirlerinin kendisine iadesini istemekle mükellef olacaktır. Bu talebin is'afı mecburidir.

Esirlere İnsani Muamele

Madde - 13

Harp esirlerine her zaman insanca muamele edilmesi şarttır. Bunları elinde tutan devletin, hükmünde bulunan harp esirlerinin ölümüne müncer olacak veya sıhhatini vahim surette tehlikeye düşürecek her fiil veya ihmali memnudur ve işbu Sözleşmenin ağır bir ihlâli mahiyetinde sayılacaktır. Bilhassa hiçbir harp esiri, alâkalı esirin tedavisi bakımından lüzumlu ve menfaati muktazası olmayan bir vücut sakatlanmasına veya ne neviden olursa olsun bir tıbbi tecrübeye tabi tutulmayacaktır.

Keza harp esirleri her zaman ve ezcümle her türlü şiddet veya sindirme hareketlerine ve umumun hakaret veya teccüsüsüne karşı korunacaklardır.

Bunlara karşı misilleme (reprisal) hareketleri memnudur.

Esirlerin Şahuslarına Saygı

Madde - 14

Bilumum hallerde şahuslarına ve şereflerine saygı gösterilmesi harp esirlerinin hakları cümlesindedir.

Kadınlara, kadınlığa gösterilmesi icabeden bütün saygı ile muamele edilecek ve bunlar her halde en az erkeklere bahşolunan müsaadekâr muameleden istifade edeceklerdir.

Harp esirleri, esir alındıkları anda mevcut bulunan medenî ehliyetlerini tam olarak muhafaza edeceklerdir. Onları elinde tutan Devlet, bu ehliyetin kullanılması kendi ülkesinin içinde veya dışında ancak esaretin istilzam ettiği derecede takyit edebilecektir.

Esirlerin Bakımı

Madde - 15

Harp esirlerini elinde tutan Devlet işbu sözleşmenin rütbe ve cinsiyete mütallik hükümleri gözönünde tutulmak ve sıhhi hallerinin istilzam ettiği şekilde onları meccanen tedavi ettirmekle mükellef olacaktır.

Eşit Muamele

Madde - 16

İşbu Sözleşmenin rütbe ve cinsiyete mütaallik hükümleri gözönünde tutulmak ve sıhhi vaziyetleri, yaşları veya meslekî vasıfları dolayısıyla harp esirlerine bahşolunması melhuz her türlü imtiyazlı muameleler mahfuz kalmak şartıyla esirleri elinde tutan Devlet tarafından ırk, milliyet, din, siyasî ve sair içtihatlarla ve mümasil kıstaslara dayanan aleyhte bir tefrik gözetilmeksizin bunlara müsavat dairesinde muamele olunacaktır.

BAP III

ESARET

KISIM I

ESARETİN BAŞLANGICI

Esirlerin Sorgusu

Madde - 17

Her harp esiri, bu hususta sorgusu yapıldığında, ancak soyadını, adını, doğum tarihini, ve sicil numarasını veya olmadığı takdirde, muadil bir bilgi vermekle mükellef olacaktır.

Harp esiri kendi arzusu ile bu kaideyi ihlal ederse, kendi rütbe veya vaziyetindeki esirlere bahşolunan müsadelerin takyidi muhatarasına maruz kalabilecektir.

İhtilâfa dahil her taraf, kazası dairesinde bulunup harp esiri olması mümkün ve melhuz olan şahsa soyadını, adını, rütbesini, sicil numarasını veya muadil malûmatı ve doğum tarihini ihtiva eden bir hüviyet kartı vermekle mükellef olacaktır. Bu hüviyet kartı ayrıca sahibinin imzasını veya parmak izini, veya her ikisini ve ihtilâfa dahil tarafların kendi silahlı kuvvetlerine mensup şahuslara dair ilâvesini isteyebilecekleri sair her türlü malûmatı ihtiva edebilecektir. Hüviyet kartı, imkân elverdiği nisbette 6,5X10 santimetre ebadında olacak ve iki nüsha tanzim olunacaktır. Harp esiri bu kartı her talep vukuunda ibraz ile mükellef olacak, fakat hiçbir halde kart kendisinden alınmayacaktır.

Harp esirlerine, kendilerinden ne türlü olursa olsun malûmat istihsali için hiçbir maddi veya manevî işkence ve hiçbir tazyik yapılmıyacaktır. Cevap vermektan imtina edecek esirler tehdit ve tahkir edilemeyecekleri gibi herhangi tatsız veya gayrimûsait bir muameleye maruz bırakılmıyacaktır.

Bedeni veya zihni durumları sebebiyle hüviyetlerini bildirmekten aciz bulunan harp esirleri sıhhiye idaresine tevdi olunacaklardır. Esirlerin hüviyeti, bundan evvelki bent hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, mümkün olan her yoldan tesbit olunacaktır.

Harp esirlerinin sorgusu anladıkları bir dil ile yapılacaktır.

Esirlerin Malları

Madde - 18

Silahlar, atlar, askerî teçhizat ve askerî vesikalar hariç olmak üzere bilûmum zati eşya ve levazım ile madeni miğferler, gaz maskeleri ve şahıslarını korumak maksadıyla kendilerine verilmiş olan sair eşya kâmlen harp esirlerinin yanında kalacaktır. Keza, yiyecek ve giyecek eşya ve levazımları, resmî askerî teçhizatları cümlesinden bulunsa dahi, yanlarında kalacaktır.

Harp esirleri hiçbir zaman hüviyet vesikasız bulunamıyacaklardır. Kendilerini elinde tutan Devlet, hüviyet vesikaları olmyanlara bir hüviyet vesikası verecektir.

Rütbe ve Tabiiyet alâmetleri, nişanlar ve daha çok şahsi veya hissi kıymetli bulunan eşya harp esirlerinden alınamıyacaktır.

Harp esirlerinin üzerlerinde olan paralar, ancak bir subayın emriyle ve bu paraların tutarı ile sahibinin hüviyeti ve eşkâli hususi bir deftere geçirildikten ve para sahibine makbuzu veren şahsın okunaklı adı, rütbesi ve mensup olduğu birlik yazılı mufassal bir makbuz verildikten sonra kendilerinden alınabilecektir. Esirleri elinde tutan devletin parasıyla olan, veyahut esirin talebi üzerine bu paraya tahvil edilen meblağlar, 64 ncü madde mucibince esirin hesabına alacak kaydolunacaktır.

Esirleri elinde tutan Devlet harp esirlerinin kıymetli eşyalarını ancak emniyet sebepleriyle kendilerinden alabilecektir. Bu takdirde tatbik olunacak muamele usulü, paralar hakkındaki usulün aynı olacaktır.

Gerek bu eşya, gerek harp esirlerini elinde tutan devletten gayri bir devletin parasıyla olup sahibi tarafından tahvili istenilmemiş olan ve esirlerden alınan meblağlar, esirleri elinde tutan Devlet tarafından muhafaza ve esaretten sonra esire ilk şekilleriyle iade olunacaktır.

Esirlerin Tahliyesi

Madde - 19

Harp esirleri, esir alındıklarından sonra mümkün olan en kısa zamanda tehlikeden azade olacak kadar muharebe bölgesinden uzak kamplara tahliye olunacaklardır.

Ancak yaraları veya hastalıkları dolayısıyla tahliyeleri orada kalmalarından daha muhataralı bulunan harp esirleri muvakkaten tehlikeli bir bölgede bırakılabileceklerdir.

Harp esirleri, bir muharebe bölgesinden tahliyelerine kadar lüzumsuz yere tehlikeye maruz bırakılmıyacaklardır.

Tahliyenin Şartları

Madde - 20

Harp esirlerinin tahliyesi daima insani bir surette ve kendilerini elinde tutan Devlet kıtalarının bir yerden diğesine nakillerindeki şartlara musavi şartlar dairesinde yapılacaktır.

Harp esirlerini elinde tutan Devlet, tahliye olunan esirlere kâfi miktarda içecek su, yiyecek, giyecek ve sıhhi bakımlarını temin edecektir; mezkûr Devlet, bunların tahliye sırasında emniyetlerini temin için lüzumlu bilcümle tedbirleri alacak ve tahliye edilen esirlerin bir an evvel listesini tanzim edecektir.

Şayet tahliyeleri sırasında harp esirlerinin transit kamplarından geçmeleri icabediyorsa, bu kamplardaki ikâmetleri mümkün olduğu kadar kısa olacaktır.

KISIM II

HARP ESİRLERİNİN ENTERNE EDİLMELERİ

FASIL I

UMUMİ HÜKÜMLER

Hareket Serbestisinin Sınırlandırılması

Madde - 21

Harp esirlerini elinde tutan Devlet bunları enternömana tabi tutabilecektir. Mezkûr Devlet esirlere enterne buldukları kamptan muayyen bir haddan öteye uzaklaşmamak ve eğer bu kamp çitlenmiş ise sınırlarını geçmemek mecburiyeti yükleyebilir. İşbu Sözleşmenin ceza ve inzibat müeyyideleri hakkındaki hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, bu esirler sıhhatlerinin korunması için böyle bir tedbirin lüzumu sabit olmadıkça kapatılmıyacak ve hapsolunamıyacaklardır; her halde bu gibi bir vaziyet onu lüzumlu kılan ahvalin müddetinden fazla süremeyecektir.

Harp esirleri tabi oldukları devletin konuları müsait olduğu takdirde, söz veya taahhüt üzerine kısmen veya tamamen serbest bırakılabileceklerdir. Bu tedbir, ezcümle harp esirlerinin sıhhatlerini islahaya medar olduğu takdirde alınacaktır. Hiçbir harp esiri söz veya taahhüt üzerine hürriyeti kabul etmeye mecbur tutulamayacaktır.

Muhasamatın başlangıcından itibaren, ihtilafa dahil her taraf, kendi tebasına söz veya taahhüt üzerine hürriyeti kabul etmeye müsaade eden, veya bunu meneden kanun ve nizamnameleri mukabil tarafa tebliğ edecektir. Bu suretle tebliğ olunan kanun ve nizamnameler mucibince söz veya taahhüt üzerine serbest bırakılan esirler, gerek tabi oldukları Devlete, gerek kendilerini esir etmiş olan Devlete karşı girişmiş oldukları taahhütleri şerefleri üzerine titizce ifaya mecbur olacaklardır. Bu gibi hallerde esirlerin tabi oldukları Devlet, onlardan verdikleri söze veya taahhüte aykırı hiçbir hizmet istememek veya kabul etmemekle mükellef olacaktır.

Enternöman'ın Şartları ve Yeri

Madde - 22

Harp esirleri ancak karada kaim ve sağlık ve iyjen bakımından her türlü teminatı arzeden müesseselerde enterne edilebileceklerdir; esirler, kendi menfaatlerinin muhik göstereceği hususî haller dışında, ceza müesseselerinde enterne edilemeyeceklerdir.

Gayrisihhi veya iklimi kendilerine muzır bölgelerde enterne edilen harp esirleri, imkân hasıl olur olmaz iklimi daha müsait bir yere nakledileceklerdir.

Esirleri elinde tutan devlet, onları esir edildikleri sırasında hizmet etmekte oldukları silahlı kuvvetlere mensup harp esirlerinden kendi muvafakatları olmadan ayırmamak kaydıyla tabiiyetlerini, dillerini ve adetlerini gözönünde tutarak kamplarda veya kamp kısımlarında toplıyacaktır.

Esirlerin Güvenliği

Madde - 23

Hiçbir harp esiri hiçbir zaman muharebe sahasının (combat zone) ateşine maruz kalabileceği bir bölgeye gönderilemeyeceği ve orada alıkonulamıyacağı gibi, bazı nokta veya bölgeleri askerî harekâttan masun tutmak için onun mevcudiyetinden istifade olunamayacaktır.

Harp esirlerinin aynen mahallî sivil ahali derecesinde hava bombardımanlarına ve sair harp tehlikelerine karşı sığınakları bulunacaktır; içlerinden karargâhlarının bu tehlikelere karşı korunmasına iştirak edecek olanlardan gayrisi tehlike işareti verilir verilmez, mümkün olan süratle sığınaklarına gidebileceklerdir. Ahali lehine sair bilimum korunma tedbirleri onlar hakkında da tatbik olunacaktır.

Esirleri elinde tutan devletler, harp esiri kamplarının coğrafi mevkiileri hakkında lüzumlu her türlü malûmatı hamî devletler delâletiyle birbirlerine vereceklerdir.

Askerî mülahazalar buna imkân verildikçe, harp esiri kampları gündüz vakti havadan açıkça seçilebilecek şekilde yerleştirilmiş PG, veya PW harfleriyle işaret edilecektir; şu kadarki alakalı devletler arasında başka bir işaret usulü de kararlaştırılabilecektir. Ancak harp esiri kampları bu şekilde işaret olunabilecektir.

Daimi Transit Kampları

Madde - 24

İşbu kısımda yazılı olanlara mümasil şartlar dahilinde daimi mahiyette transit veya ayırma kampları teşkil olunacak ve harp esirleri buralarda diğer kamplardaki cari olan muameleden istifade edeceklerdir.

FASIL II

HARP ESİRLERİNİN, İSKÂN İAŞE VE İLBASI

İskân

Madde - 25

Harp esirlerinin iskân şartları, onları elinde tutan devletin aynı bölgeye yerleştirilmiş askerinin iskân şartları derecesinde müsait olacaktır. Bu şartlar cümlesinden olarak esirlerin örf ve adetleri gözetilecek ve hiçbir halde bu şartlar esirlerin sıhhatine zararlı olmayacaktır.

Bu cümleden olarak yukarıki hükümler gerek satıh mesahası mecmuu ve asgarî hava mikabı, gerek tesisat ve yatak takımları ve bu arada üste örtülecek levazım bakımından, harp esirlerinin yatakhaneleri hakkında cari olacaktır.

Harp esirleri tarafından münferiden veya toplu olarak kullanılmak üzere tahsis olunan binalar rutubetten tamamiyle âri ve bilhassa akşam karanlığının barmasıyla ışıkların söndürülmesi zamanları arasında kâfi derecede sıcak ve aydınlık olacaktır. Yangın tehlikelerine karşı bütün tedbirler alınacaktır.

Erkek harp esirlerinin kadın harp esirleriyle birlikte yerleştirilmiş olduğu kamplarda bunlara ayrı ayrı yatakhaneler tahsis olunacaktır.

İaşe

Madde - 26

Gündelik esas yiyecek tayını, miktar, evsak ve tenevvü bakımlarından harp esirlerini sıhhatli bir halde bulundurmaya, vücut ağırlığı kaybını ve gıda noksanı teşevvüşlerini önlemeye kâfi olmalıdır. Esirlerin alışık oldukları gıda tarzı da nazarı itibara alınacaktır.

Esirleri elinde tutan devlet, çalıştırılan esirlere kullanıldıkları işin yapılması için muktazi ilâve yiyecekleri verecektir.

Harp esirlerine kâfi miktarda içecek su temin edilecektir. Tütün içilmesine müsaade edilecektir.

Harp esirleri, yemeklerinin hazırlanmasına mümkün olduğu nisbette iştirak ettirilecektir; bu maksatla mutfaklarda kullanılabileceklerdir. Kendilerine, yanlarında mevcut bulunan erzakı hazırlamak imkânları da verilecektir.

Yemekhane olarak münasip yerler ayrılacaktır.

İşeye taâllük eden her türlü toplu inzibat tedbirleri memnudur.

İlbas (Giyim)

Madde - 27

Esirleri elinde tutan devlet tarafından esirlerin bulunduğu bölgenin iklimi nazarı itibara alınarak bunlara kâfi miktarda giyecek, çamaşır ve ayakkabı temin edilecektir. Düşman ordularına ait olup esirleri Elde tutan devlet tarafından zaptolunan üniformalar memleketin iklimine uygun geldiği takdirde harp esirlerinin ilbasında kullanılacaktır.

Esirleri elinde tutan devlet bu eşyanın muntazam surette yenilenmesini ve tamirini temin edecektir. Bundan başka, çalışan harp esirlerine iş mahiyetinin zaruri kıldığı her yerde münasip bir kıyafet (clothing) verilecektir.

Kantinler

Madde - 28

Bilûmum kamplardan harp esirlerinin, fiyatları hiç bir halde mahallî piyasa rayiçlerini geçmemek üzere gıda maddeleri, her gün kullanılan eşya, sabun ve tütün tedarik edebilecekleri kantinler kurulacaktır.

Kantinlerden hasıl olacak kârlar harp esirleri menfaatine kullanılacaktır; bu maksatla hususî bir sandık ihdas olunacaktır. Mutemet olan kimse bu kantin ile sandığın idaresine iştirak etmek hakkına haiz olacak

Bir kampın ilgası zamanında hususî sandıkta mevcut olan matlup bakiyesi, sandıktaki mevcudun tekevvününde iştiraki olan harp esirleriyle aynı tâbiyette bulunan harp esirleri menfaatine sarfedilmek üzere beynelmilel insanıyetperver bir teşekküle tevdi olunacaktır. Alelûmum herkesin yurduna iade edilmesi halinde bu kârlar, alâkalı devletler arasında hilâfına bir anlaşma olmadıkça, harp esirlerini elinde tutan devlet tarafından muhaza olunacaktır.

FASIL III

HIFZISİHHA VE TEDAVİ

Hıfzısıhha

Madde - 29

Harp esirlerini elinde tutan devlet, hastalık salgınlarını önlemek üzere kamplara temiz ve sıhhi bir halde tutmak için icabeden bütün tedbirleri almakla mükellef olacaktır.

Harp esirleri tarafından gece ve gündüz kullanılmak üzere hıfzısıhha kaidelerine uygun ve daimi surette temiz tutulacak tesisat bulunacaktır. Kadir harp esirlerinin ikamet ettikleri kamplarda bulunan vücut temizlikleri ve çamaşırlarının yıkanması için ayrı tesisat temir olunacaktır.

Bundan başka, kamplarda bulundurulacak olan banyo ve duşlara ilaveten harp esirlerine her günlük vücut temizliği ve çamaşırlarının yıkanması için kafi miktarda su ve sabun verilecektir; bu maksatla esirlere lüzumlu tesisat, kolaylıklar ve zaman bahşolunacaktır.

Tıbbi İhtimam

Madde - 30

Her kampta harp esirlerinin lüzumlu tedaviyi ve münasip bir gıda rejimini bulacakları bir revir olacaktır. İcabı halinde, sari veya akli marazlara musap olan hastalar için tecrit mahalleri ayrılacaktır.

Ağır bir hastalığa duçar olan, veya vaziyetleri hususi bir tedavi tarzını, tıbbi müdahaleyi, veya hastaneye yatırılmalarını istilzam eden harp esirleri, yakın bir istikbalde memleketlerine iadeleri derpiş olursa dahi, tedavi edilmelerine elverişli herhangi bir askeri veya sivil tıbbi birliğe kabul olunacaklardır. Malûllere ve bilhassa körlere, yurtlarına iadeleri zamanına kadar sıhhi bakım ve mümarese zımında hususi kolaylıklar ibraz olunacaktır.

Harp esirleri, tabi buldukları devlete ve mümkünse kendileriyle aynı millete mensup bir tıbbi personel tarafından tedavi olunacaklardır.

Harp esirleri, kendilerini muayene ettirmek üzere tıbbi makamlara çıkmaktan menolunamayacaklardır. Onları elinde tutan mekamlar, talep vukuunda, tedavi altına alınan her esire, yaralarının veya hastalığın nevine yapılan tedavinin mahiyet ve müddetini gösteren resmi bir beyanname vereceklerdir. Bu beyannamenin bir sureti, harp esirleri merkez ajansına gönderilecektir.

Harp esirlerini sıhhatli bir halde tutmak için lüzumlu her türlü cihazların ve bu arada dış protezleriyle sair protezlerin ve gözlüklerin bedelleri dahil olmak üzere tedavi masrafları, esirlerin elinde tutan devlete ait olacaktır.

Tıbbi Teftiş

Madde - 31

Harp esirlerinin en az ayda bir defa tıbbi teftişleri yapılacaktır. Bu teftişler cümlesinden olarak her esirin vücut ağırlığı kontrol ve kaydolunacaktır. Teftişlerin gayesi bilhassa umumî sıhhat ve besleme vaziyetiyle temizlik vaziyetinin murakabesi, sarı hastalıkların ve tahsisen veremin, sıtmanın ve zührevi hastalıkların aranılıp meydana çıkarılması olacaktır. Bu maksatla, el altında mevcut en tesirli metodlar ve meselâ veremi hemen başlangıcında meydana çıkarmak üzere mikrofilm üzerine zaman zaman seri halinde radyografi usulü kullanılacaktır.

Tıbbi Görevlerde Esirlerin Çalıştırılması

Madde - 32

Mensup oldukları silahlı kuvvetlerin sıhhiye hizmetlerine bağlı olmamakla beraber hekim, dişçi, erkek veya kadın hastabakıcı olan harp esirleri, kendilerini elinde tutan Devlet tarafından onlarla aynı Devlete tâbi harp esirleri menfaatine tabi vazifelerini ifaya davet olunabileceklerdir. Bu takdirde bunlar harp esiri olmakla devam edecekler, fakat kendilerini elinde tutan Devletçe ifraz olunan personel ile aynı muameleyi göreceklerdir. Bunlar, 49 ncu madde mucibince kendilerine tahmil edebilecek olan sair her türlü işlerden muaf tutulacaklardır.

FASIL IV

HARP ESİRLERİNE YARDIM İÇİN ALIKONULAN

TIBBİ VE DİNİ PERSONEL

Alıkonulan Şahısların Hakları ve Muafiyetleri

Madde - 33

Harp esirlerine yardımda bulunmak maksadiyle esirleri elinde tutan devletçe alıkonulan sıhhi ve dini personel mensupları harp esiri sayılmıyacaklardır. Şu kadar ki, bunlar, en az işbu Sözleşmenin bahsettiği bütün menfaatlardan ve harp esirlerini tedavi ve bunlara dini yardımda bulunmaları için icabeden bütün kolaylıklardan istifade edeceklerdir.

Mezkûr personel mensupları, esirleri elinde tutan devletin askerî kanun ve nizamnameleri çerçevesinde, salâhiyetli servislerin idaresi altında ve mesleklerinin adabına uyarak, tercihan tabi, oldukları silahlı kuvvetlere mensup harp esirleri lehine tıbbi ve ruhani vazifelerinin ifası zımında aşağıdaki kolaylıklardan istifade edeceklerdir:

a. İş müfrezelerinde veya kamp dışındaki hastanelerde bulunan harp esirlerini zaman zaman ziyaret etmelerine müsaade olunacaktır. Onları elinde tutan devlet bu maksatla emirlerine lüzumlu nakil vasıtalarını tahsis edecektir.

b. Her kampta, en yüksek rütbede en kıdemli olan askerî hekim, alıkonulan sıhhi personelin faaliyetleri hususunda kampın askerî makamlarına karşı mesul olacaktır. Bu maksatla, ihtilâfa dahil Taraflar, muhasamatın hemen başlangıcından itibaren, seferdeki silahlı kuvvetlere mensup yaralılarla hastaların vaziyetini ıslaha matuf 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesinin 26 ncı maddesinde yazılı cemiyetlerin personeli de dahil olmak üzere sıhhi personellerinin rütbelere muadeleti hakkında anlaşacaklardır. Vazifelerine taallük eden bütün meselelerde mezkûr hekim ve keza askerî rahipler, kampın salâhiyetli makamlarıyla doğrudan doğruya temas etmek hakkını haiz olacaklardır. Bu makamlar, bu meselelere taallük eden muhaberât hususunda onlara her türlü kolaylıkları göstereceklerdir.

c. Alıkonulan personel, bulunduğu kampın askeri zapturaptına tabi olmakla beraber, tıbbi veya dini vazifeleri dışında hiç bir iş görmeye mecbur edilemeyecektir.

Muhasamatın devamı sırasında, ihtilâfa dahil Taraflar, alıkonulan personelin icabında nöbet değiştirmesi hususunda anlaşacaklardır.

Yukarıki hükümlerden hiçbiri, esirleri elinde tutan devleti, sıhhi ve ruhani bakımlardan harp esirlerine karşı kendisine terettüp eden vecibelerden vâreste kılamaz.

FASIL V

DİNİ, FİKRİ VE BEDENİ FAALİYETLER

Dini Görevler

Madde - 34

Harp esirleri, askerî idarece tesbit olunan cari inzibat tedbirlerine riayet etmeleri şartıyla, mezheplerinin âyinlerinde bulunmaları da dahil olmak üzere dinlerinin icabatını ifa hususunda tamamiyle muhtar bırakılacaklardır.

Dini âyinler için münasip mahaller tahsis olunacaktır.

Askerî Rahiplerin Alıkonulması

Madde - 35

Düşman devletin eline düşmüş olup harp esirlerine yardımda bulunmak üzere kalan veya alıkonulan askerî rahiplerin esirlere ruhani yardımda bulunmalarına ve dini vicdanlarına uyarak dindaşları arasında bu yardımı serbestçe ifa etmelerine müsaade olunacaktır. Askerî rahipler, aynı silahlı kuvvetlere mensup olan, aynı dili konuşan, veya aynı dine mensup olan harp esirlerinin buldukları muhtelif kamplarla iş müfrezeleri arasında taksim olunacaklardır. Bunlar, kampları dışındaki harp esirlerini ziyaret hususunda lâzım gelen kolaylıklardan ve bilhassa 33 ncü maddede yazılı nakil vasıtalarından istifade edeceklerdir. Askerî rahipler sansür kaydı mahfuz kalmak şartıyla, yeni vazifeleri cümlesinden bulunan işler hakkında gerek mevkufları memleketin kilise makamlarıyla, gerek beynelmilel dini teşekküllerle muhabere serbestisinden istifade edeceklerdir. Bu maksatla gönderecekleri mektuplar ve kartlar, 71 nci maddede yazılı kontenjana inzımm edeceklerdir.

Esirlere Ruhani Vazife Yapan Diğer Rahipler

Madde - 36

Kendi ordularında rahiplik etmemiş olmakla beraber bir mezhebin rahibi olan harp esirleri, mezhepleri ne olursa olsun dindaşları arasında ruhani vazifelerini serbestçe ifa etmek müsaadesini haiz olacaklardır. Bunlara, bu maksatla, esirleri elinde tutan Devlet tarafından alıkonulmuş askerî rahipler gibi muamele edilecektir. Başka hiçbir iş görmeye mecbûr edilemeyeceklerdir.

Esirlerin Rahipten Mahrum Olmaları

Madde - 37

Harp esirleri, alıkonulmuş bir askerî rahibin, veya mezheplerine mensup harp esiri bir rahibin yardımından mahrum olmaları halinde, ya onların mezhebine, veya müşâbih bir mezhebe mensup bir rahip, veyahut bu da olmaz ise ve dini bakımdan mümkün olursa, dini sıfatı olmıyan ehliyetli bir kimse bu vazifeyi ifa etmek üzere alâkalı esirlerin talebi üzerine tayin olunacaktır. Esirleri elinde tutan devletin tasvibine bağlı olan bu tayin, alâkalı esirler cemaatinin mutabakatı ve icabeden hallerde, aynı mezhebe mensup mahallî dini makamın tasvibi ile olacaktır. Bu suretle tayin olunan kimse, esirleri elinde tutan devletin askerî zapturapt ve emniyeti sıyaneten koyduğu bilumum nizamlara riayet etmekle mükellef olacaktır.

Fikir, Terbiye, Eğlence ve Spor

Madde - 38

Esirleri elinde tutan devlet, her esirin ferdi temayüllerine riayet etmekle beraber, harp esirlerinin fikir, terbiye, eğlence ve spor faaliyetlerini teşvik edecektir; mezkûr devlet esirlere münasip mahaller ve lüzumlu teçhizatı tahsis ederek bu faaliyetlerin icrası için icabeden tedbirleri alacaktır.

Harp esirlerine, sporlar ve oyunlar da dahil olmak üzere, bedeni hareketlerde bulunmak ve açık havadan istifade etmek imkânı verilecektir. Bu maksatla bilumum kamplarda kâfi miktarda açık sahalar tahsis olunacaktır.

FASIL VI

DİSİPLİN (1)

İdre ve Murakabe

Madde - 39

Her harp esirleri kampı, esirleri elinde tutan devletin muntazam silahlı kuvvetlerine mensup mesul bir subayın doğrudan doğruya idaresi altına verilecektir. Nezdinde işbu Sözleşmenin metni bulunacak olan bu subay, Sözleşme hükümlerinin emri altındaki memurlarla bilinmesini temin edecek ve hükümetinin murakabesi altında Sözleşmenin tatbikatından mesul olacaktır.

Rütbe ve Nişanlar

Madde - 40

Rütbe ve tabiiyet işaretleriyle nişanların taşınmasına müsaade olunacaktır.

Sözleşmenin Esirlere Verilmesi, Esirler Hakkındaki Emirler ve Nizamlar

Madde - 41

Her kampta, işbu Sözleşme ile eklerinin metni, ve 6 ncı maddede derpiş edilen bircümle hususî anlaşmaların muhtevası, harp esirlerinin dilinde yazılı olarak bütün esirlerin okuyabilecekleri bir yere asılacaktır. Bunlar, asılan metinlere ittila kesbedemeyecek vaziyette olan esirlerin talebi üzerine kendilerine verilecektir.

Harp esirlerinin hareket tarzlarına mütâallik her türlü nizamnameler, emirler, ihtarlar ve neşriyat, esirlere anladıkları bir dilde tebliğ olunacaktır; bu vesikalar, yukarıda derpiş olunan şartlar dahilinde asılmak suretiyle ilân olunacak ve suretleri mutemede verilecektir. Esirlere şahsen hitap eden bilumum emir ve kumandalar da anlayacakları bir dilde verilecektir.

Silah Kullanılması

Madde - 42

Harp esirlerine ve bilhassa bunlardan firar eden veya firar teşebbüsünde bulunanlara karşı silah istimali, ancak ve daima evvel emirde icabı hale göre ihtarlar yapılmasını müteakip en son olarak müracaat edilecek bir tedbir olacaktır.

FASIL VII

HARP ESİRLERİNİN RÜTBELERİ

Rütbelerin Bildirilmesi

Madde - 43

Muhasematın hemen başlamasından itibaren ihtilâfa dahil Taraflar, muadil bulunan esirler arasında muamele müsavatını temin etmek üzere işbu Sözleşmenin 4 ncü maddesinde zikri geçen bütün şahısların unvan ve rütbelerini karşılıklı olarak birbirlerine tebliğ edeceklerdir; şayet sonradan unvan ve rütbeler ihdas edilecek olursa, bunlar da aynı suretle tebliğ olunacaktır.

Esirleri elinde tutan devlet, harp esirlerinin mazhar olacakları ve tabi buldukları devletçe kendisine usulen tebliğ edilecek olan rütbe terfilerini tanıyacaktır.

Subaylara Yapılacak Muamele

Madde - 44

Harp esiri olan subaylarla mümasillerine, rütbe ve yaşlarına göre gösterilmesi gereken hürmetle muamele edilecektir.

Subay kamplarının hizmetini temin etmek üzere, subaylarla mümasillerinin rütbeleri gözönünde tutularak buralara aynı silahlı kuvvetlere mensup ve mümkün olduğu nisbette aynı dili konuşan kâfi sayıda esir askerler ifraz olunacaktır; bunlar, başkaca hiçbir iş görmeye mecbur tutulmayacaklardır.

Subay yemeklerinin kendileri tarafından idare edilmesi hususunda her türlü kolaylık gösterilecektir.

Diğer Esirlere Yapılacak Muamele

Madde - 45

Subaylardan gayri harp esirlerine, rütbelerine ve yaşlarına göre gösterilmesi gereken hürmetle muamele edilecektir.

Esir yemeklerinin kendileri tarafından idare edilmesi hususunda her türlü kolaylık gösterilecektir.

FASIL VIII

HARP ESİRLERİNİN BİR KAMPA VARMALARINI

MÜTEAKİP NAKİLLERİ

Şartlar

Madde - 46

Esirleri elinde tutan Devlet, harp esirlerinin nakline karar verirken bilhassa bunların memleketlerine iadelerine melhuz güçlükleri artırmamak üzere bizzat esirlerin menfaatlerini gözetlemekle mükellef olacaktır.

Harp esirlerinin nakli daima insani bir şekilde ve esirleri elinde tutan Devlet askerlerinin istifade ettikleri şartlardan daha az müsait olmayacak olan şartlar dahilinde yapılacaktır. Harp esirlerinin alışık oldukları iklim şartları daima hesaba katılacak ve nakil şartları hiçbir halde sıhhatlerine zararlı olmayacaktır.

Esirleri elinde tutan Devlet nakil sırasında harp esirlerine gerek bunları sıhhatli bir halde tutmaya yetecek kadar içme suyu ve yiyecek, gerek lüzumlu elbiseyi, barınacak yeri ve müdavayı temin edecektir. Mezkûr Devlet, bilhassa denizden ve havadan seyahat halinde, nakil sırasında emniyetleri için lüzumlu her türlü tedbirleri alacak ve nakledilen esirlerin hareketten evvel tam listesini tanzim edecektir.

Başka Yere Nakil Şartları

Madde - 47

Hasta veya yaralı olan harp esirleri, iyileşmeleri seyahat yüzünden muhataraya düşmek ihtimali olduğu müddetçe ve emniyetleri bakımından mübrem bir zaruret olmadıkça başka yere nakledilemeyeceklerdir.

Şayet muharebe cephesi bir kampa yaklaşacak olursa, bu kamptaki harp esirleri ancak nakiller kâfi emniyet şartları dahilinde yapılabilirse, veya nakillerine nazaran o yerde kalmaları kendileri için daha büyük bir muhatara teşkil ederse başka yere naklolunabileceklerdir.

Nakil Usulü

Madde - 48

Başka yere nakil halinde harp esirlerine hareket edecekleri ve yeni posta adresleri resmen tebliğ olunacaktır; bu tebliğ, ağırlıklarını hazırlamalarına ve ailelerine haber vermelerine imkân bırakacak kadar erken yapılacaktır.

Esirlerin şahsi eşyalarını, mektuplarını ve adreslerine gelmiş paketleri alıp götürmelerine müsaade olunacaktır; nakil şartları böyle bir tedbiri zararlı kıldığı takdirde bu eşyanın ağırlığı esirlerin taşıyabileceği makul bir miktar ile tahdit olunabilecek, fakat bu ağırlık hiçbir halde 25 kiloyu geçmeyecektir.

Esirlerin eski kampları adresine gönderilmiş bulunan mektuplar ve paketler kendilerine geciktirilmeden yollanacaktır. Kamp kumandanı, mutemed ile mutabık kalarak harp esirlerine ait müşterek malların ve işbu maddenin ikinci bendi hükmüne göre konulmuş tahdit nakli dolayısıyla esirlerin yanlarında götürmeyecekleri ağırlıkların nakli için lüzumlu tedbirleri alacaklar.

Nakil masrafları esirleri elinde tutan Devlete ait olacaktır.

KISIM III

HARP ESİRLERİNİN ÇALIŞTIRILMASI

Genel Müşahade

Madde - 49

Esirleri elinde tutan devlete sağlam harp esirlerini, yaş, cinsiyet, rütbe ve bedeni kabiliyetlerini nazarı itibare alarak ve bilhassa kendilerini beden ve ruhen sıhhat halinde tutmak maksadıyla çalıştırabilecektir.

Harp esiri olan erbaşlar, ancak nezaret işleriyle mükellef tutulabileceklerdir. Bu işlerle mükellef tutulmayanlar, kendilerine uygun başka bir iş isteyebilecekler ve imkân elverdiği nisbette kendilerine bu iş temin olunacaktır.

Subaylar ve mümasilleri kendilerine uygun bir iş isterlerse, imkân nisbetinde onlara bu iş temin edilecektir. Bunlar hiçbir halde çalışmakla mükellef tutulamıyacaklardır.

Çalışma Mükellefiyeti

Madde - 50

Harp esirleri, kamplarının idaresi, tanzimi ve bakımı haricinde ancak aşağıdaki nevilere işlerde çalışmakla mükellef tutulabileceklerdir.

- a. Ziraat;
- b. Maden, makine ve kimya sanayiinden, nafia işlerinden, askerî mahiyette veya askerî maksatlara matuf olan inşaat işlerinden gayri istihsal, istihraç veya imâl sanayii;
- c. Askerî mahiyette veya askerî maksatlara matuf olmıyan nakliye ve levazım işleri ;
- d. Ticaret ve sanat faaliyetleri;
- e. Ev hizmetleri;
- f. Askerî mahiyette veya askerî maksatlara matuf olmıyan amme hizmetleri.

Yukarıdaki hükümlerin ihlali halinde harp esirleri, 78 nci madde mucibince şikâyet haklarını kullanmaya mezun olacaklardır.

Çalışma Şartları

Madde - 51

Harp esirleri, bilhassa barınacak yer, yiyecek, giyecek ve malzeme bakımlarından müsait çalışma şartlarından istifade edeceklerdir; bu şartlar, esirleri elinde tutan Devlet tebasından olup mümasil işlerde çalıştırılan kimselere bahşolunmuş şartlardan aşağı olmayacaktır; iklim şartları da nazarı itibara alınacaktır.

Harp esirlerini elinde tutan ve bunları işte kullanan devlet, bu esirlerin çalıştıkları bölgelerde sayın himayesine müteallik millî kanunların ve bilhassa işçi emniyeti hakkındaki nizamnamelerin tatbikini temin edecektir.

Harp esirleri, yapacakları işle mütenasip ve kendilerini elinde tutan devlet tebası için derpiş olunanlara mümasil bir talim ve terbiye ile ve korunma vasıtalarıyla teçhiz olunacaktır. 52 nci madde hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, harp esirleri sivil işçiler için melhuz bulunan normal muhataralara maruz bırakılabileceklerdir.

Çalışma şartları hiçbir halde inzibati tedbirlerle daha zahmetli bir hale ifrâğ olunamayacaktır.

Gayrisihhi ve Tehlikeli İşlerde Çalıştırılma

Madde - 52

Hiçbir harp esiri gönüllü olmadıkça gayrisihhi veya tehlikeli işlerde kullanılamıyacaktır.

Hiçbir harp esiri, esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetleri mensuplarından biri için haysiyet kırıcı sayılabilecek olan bir işte kullanılamıyacaktır.

Mayınların veya bunlara mümasil sair cihazların kaldırılması tehlikeli iş sayılacaktır.

İş Müddeti

Madde - 53

Harp esirlerinin gidiş ve dönüş zamanı da dahil olmak üzere gündelik çalışma müddetleri haddinden aşırı olmayacak ve hiçbir halde esirleri tutan devletin tebasından olup o bölgede aynı işte kullanılan sivil işçiler hakkında kabul edilmiş müddeti geçemeyecektir.

Gündelik işin ortasında harp esirlerine en az bir saatlik istirahat verilmesi mecburi olacaktır; esirleri elinde tutan devletin işçilerine verilen istirahat müddeti daha uzun ise, esirlerin istirahat müddeti de o kadar olacaktır. Esirlere her hafta tercihan pazar günü, veyahut asıl memleketlerinde cari olan tatil gününde fasılasız yirmi dört saatlik bir istirahat de verilecektir. Bundan maade, bir sene çalışmış olan esir ard arda sekiz günlük bir istirahatten istifade edecek ve bu müddet zarfında kendisine iş ücreti ödenecektir.

Parça başına ücret gibi çalışma usuller tatbik edilmekte ise, çalışma müddeti bu sebeple aşırı derecede uzatılmıyacaktır.

İş Ücreti

Madde - 54

Harp esirlerine verilecek iş ücreti işbu Sözleşmenin 62 nci maddesi hükümlerine tevfi kan tesbit edilecektir.

İş kazasına uğrayan, veyahut iş sırasında veya iş neticesinde bir hastalığa tutulan harp esirleri, vaziyetlerinin istilzam ettiği her türlü tedaviyi göreceklendir. Bundan maada, esirleri elinde tutan Devlet bu gibilere tabi oldukları devlet nezdinde haklarını ihkaka medar olacak bir tıbbi tasdikname verecek ve bu tasdiknamenin ikinci bir nüshasını 123 ncü maddede yazılı Harp Esirleri Merkez Ajansına yollıyacaktır.

İş Kazaları ve Hastalıkları

Madde - 55

Harp esirlerinin çalışma kabiliyetleri en az ayda bir defa olmak üzere zaman zaman yapılacak tıbbi muayenelerle kontrol edilecektir. Bu muayenelerde bilhassa harp esirlerinden istenecek işin mahiyeti nazarı itibara alınacaktır.

Şayet bir harp esiri kendini çalışmayacak bir halde telâkki ederse, bulunduğu kampın tıbbi makamlarına çıkmasına müsaade olunacaktır; hekimler, kanaatlerince çalışmayacak halde bulunan esirlerin işten muaf tutulmasını tavsiye edebileceklerdir.

İş Müfrezeleri

Madde - 56

İş Müfrezelerinin teşkilât ve idaresi harp esirleri kamplarının teşkilât ve idaresine mümasil olacaktır.

Her iş müfrezesi bir harp esirleri kampının murakabesi altına verilerek idarece ona tabi olmakta devam edecektir. Askeri makamlarla mezkûr kampın kumandanı, hükümetlerinin murakabesi altında olmak üzere işbu sözleşme hükümlerine iş müfrezesinde riayet edilmesinden mesul olacaklardır.

Kamp kumandanı, kampına tabi iş müfrezelerinin günü gününe bir listesini tutacak ve bunu hâmi devletin, beynelmilel Kızılhaç komitesinin veya harp esirlerine yardımda bulunan sair teşekküllerin kampı ziyaret eden murahhaslarına bildirecektir.

Hususi Şahıslar Hesabına Çalıştırılan Harp Esirleri

Madde - 57

Hususi eşhas hesabına çalışan harp esirlerine yapılacak muamele, bu şahıslar esirlerin muhafaza ve himayesini kendi mesuliyetleri altında temin etseler dahi en az işbu maddede derpiş edilen muameleye müsavi olacaktır; esirleri elinde tutan Devlet, askerî makamlar ve bu esirlerin mensup buldukları kamp kumandanı, bu esirlerin bakımı, tedavisi ve iş ücretlerinin ödenmesi mesuliyetini tamamen deruhte edeceklerdir.

Bu harp esirleri, bağılı buldukları kampların mutemetleriyle temas halinde kalmak hakkına haiz olacaklardır.

KISIM IV

HARP ESİRLERİNİN MALİ KAYNAKLARI

Nakit Paraları

Madde - 58

Esirleri elinde tutan devlet, muhasamatın hemen başlamasından itibaren ve bu hususta hâmi devletle bir mutabakata varıncaya kadar, harp esirlerinin yanlarında nakit olarak veya mümasil bir şekilde bulundurabilecekleri azami meblağı tesbit edebilecektir. Meşru olarak veya mümasil bir şekilde bulundurabilecekleri azami meblağı tesbit edebilecektir. Meşru olarak tasarruflarında olup ellerinden alınan veya tevkif edilen her fazla meblağ ve kendileri tarafından tevdi olunan paralar hesaplarına geçirilecek ve onların rızası olmaksızın başka bir paraya tahvil olunamıyacaktır.

Harp esirleri, kamp dışında bedelini nakden ödemek suretiyle emtia ve hizmetler mubayaasına mezun kılındıkları takdirde, bu tediyeler ya bizzat esirler tarafından yapılacak, yahut kamp idaresince ifa olunarak alâkalı esirlerin hesapları zimmetine geçirilecektir. Esirleri elinde tutan devlet bu hususta icabeden hükümleri ısdar edecektir.

Esirden Alınan Nakit Paranın Muhafazası

Madde - 59

Harp esirlerinden, esir edildikleri sırada 18 nci madde mucibince alınan ve esirleri elinde tutan devletin parasıyla olan meblağlar, işbu kısım 64 ncü maddesi hükümlerine tevfikan esirlerden her birinin hesabı matlubuna geçirilecektir.

Harp esirlerinden aynı sırada alınan başka paraların esirleri elinde tutan Devletin parasına tahvilinden hasıl olan meblağlar da mezkûr hesabın matlubuna geçirilecektir.

Avans Ödeme

Madde - 60

Esirleri elinde tutan devlet bilumum harp esirlerine aşağıda yazılı meblağların mezkûr devlet parasına tahvili suretiyle tesbit olunacak miktarda aylık bir maaş avansı ödiyecektir:

Sınıf I - Çavuştan aşağı rütbede esirler: Sekiz İsviçre Frangı;

Sınıf II - Çavuşlarla sair erbaşlar veya muadil rütbedeki esirler: Oniki İsviçre frangı;

Sınıf III - Yüzbaşı rütbesine kadar subaylar veya muadil rütbedeki esirler; Elli İsviçre frangı;

Sınıf IV - Binbaşılar, yarbaylar, albaylar veya muadil rütbedeki esirler: Altmış İsviçre frangı;

Sınıf V - Generaller veya muadili rütbedeki esirler: Yetmişbeş İsviçre frangı,

Şu kadarki, ihtilafa dahil alakalı taraflar, yukarıda sayılan muhtelif sınıflara dahil harp esirlerine verilmesi icabeden avanslarını hususi anlaşmalarla tadil edebileceklerdir.

Bundan maada, yukarıdaki birinci bentte derpiş edilen meblağlar esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetler mensuplarına verilen maaşa nazaran fazla yüksek olduğu takdirde, veyahut diğer herhangi bir sebeple bu meblağların ödenmesi o devleti ciddi bir sıkıntıya sokacak olursa, mezkûr devlet bu meblağların tadili zmnında harp esirlerinin mensup olduğu devletle hususi bir anlaşma akd olununcaya kadar:

a. Birinci bentte yazılı meblağları harp esirlerinin hesapları matlubuna geçirmekte devam edecek;

b. Maaş avanslarından ifraz edilerek harp esirleri tarafından kullanılmak üzere bunların emrine verilen meblağları muvakkaten makul bir miktar ile tahdit edebilecekler; ancak I nci sınıfa dahil harp esirleri için bu meblağlar hiç bir zaman esirleri elinde tutan devletin kendi silahlı kuvvetleri mensuplarına ödediği meblağlardan aşağı olmayacaktır.

Bu yolda yapılacak olan bir tahdidin sebepleri vakit geçirilmeden hâmi devlete bildirilecektir.

İlavé Ödeme

Madde - 61

Esirleri elinde tutan devlet, esirlerin tabi oldukları devlet tarafından maaş ilâvesi olarak gönderilebilecek olan meblağları, bu meblağlar aynı sınıftan bulunan her esir için müsavi olmak ve o devlete mensup o sınıftan bütün esirlere seyyanen ödenmek ve 64 ncü madde hükümlerine tevfikan imkân hasıl olur olmaz esirlerin şahsi hesaplarına yatırılmak şartıyla kabul olunacaktır. Bu maaş ilâveleri, esirleri elinde tutan devleti işbu Sözleşme mucibince kendisine terettüp eden vecibelerin hiçbirinden varest kılmıyacaktır.

Çalışma Ücreti

Madde - 62

Harp esirleri kendilerini elinde tutan makamlardan, miktarı mezkûr makamlarca tesbit edilecek ve fakat hiçbir zaman tam bir iş günü başına 1/4 İsviçre frangından aşağı olmayacak âdilane bir çalışma ücretini doğrudan doğruya alacaklardır. Esirleri elinde tutan devlet gerek esirlere, gerek hâmi devlet vasıtasıyla esirlerin tabi oldukları devlete, tesbit etmiş olduğu gündelik çalışma ücretini bildirecektir.

Esirleri elinde tutan makamlar tarafından gerek kampların idaresine, dahili tertibatına veya bakımına taallûku bulunan vazifelere veya sanat işlerine devamlı olarak ayrılan esirlere, gerek arkadaşları hizmetinde ruhani veya tıbbi vazifeler ifasıyle mükellef tutulan esirlere dahi bir çalışma ücreti verilecektir.

Mutemedin, yardımcıların ve icabı halinde müşavirlerinin çalışma ücretleri kantin kârları sandığından verilecektir. Bu ücretlerin mutemet tarafından tesbit ve kamp kumandanı tarafından tasvip edilecektir. Böyle bir sandık mevcut değilse, esirleri elinde tutan devlet bu gibi esirlere adilâne bir çalışma ücreti verecektir.

Dışarıya Para Gönderme

Madde - 63

Harp esirleri namlarına şahsen veya topluca olarak yollanacak paraları almaya mezun olacaklardır.

Her harp esiri, bundan sonraki maddede yazılı olduğu veçhile hesabındaki matlub bakiyesine esirleri elinde tutan devletin tesbit ettiği hadler dahilinde tasarruf edecek ve mezkûr devlet istenilen tediyeleri yapacaktır. Esirleri elinde tutan devletin zaruri göreceği mali veya nakdi takyidat mahfuz kalmak kaydıyla, harp esirleri yabancı memleketlere para yollamaya mezun olacaklardır. Bu takdirde, esirleri elinde tutan devlet, esirlerin bakmakla mükellef buldukları kimselere para göndermelerini bilhassa kolaylaştıracaktır.

Her halikârda harp esirleri, tâbi buldukları devlet muvafakat ettiği takdirde, şu usul dairesinde memleketlerine para gönderebileceklerdir: Esirleri elinde tutan devlet, hâmi devlet vasıtasıyla esirlerin tâbi bulunduğu devlete, tediyenin amiri ile müteneffii ve esirleri elinde tutan devletin parasıyla ifade edilmiş olarak ödenecek miktar hakkında lüzumlu bilcümle malûmatı

havi bir ihbarname gönderecektir; bu ihbarnamede alakalı esirin imzası, ve bunu tasdikan kamp kumandanının imzası bulunacaktır. Esirleri elinde tutan devlet bu meblağı esirin hesabına zimmet kaydedecektir; bu suretle zimmet kaydettiği meblağları, esirlerin tâbi oldukları devletin matlubuna geçirecektir.

Esirleri elinde tutan devletin yukarıdaki talimatın tatbiki zımnında işbu Sözleşmeye bağlı V numaralı lâhikadaki Numune Nizamnamesi münderecatına müracaatı faydalı olacaktır.

Esirlerin Hesabı

Madde - 64

Esirleri elinde tutan devlet her harp esiri için en az aşağıdaki malûmatı ihtiva edecek bir hesap tutacaktır:

1. Maaş avansı, çalışma ücreti olarak, veya başka bir nam ile esirin alacağı olan veya kendisine ödenen meblağlar; esirleri elinde tutan devletin parası olarak esirden alınan meblağlar; esirden alınmış olup talebi üzerine mezkûr devletin parasına tahvil edilmiş olan meblağlar;

2. Esire nakden veya buna Mümasil bir şekilde verilmiş olan meblağlar; onun hesabına ve talebi üzerine yapılan tediyeler; bundan evvelki maddenin üçüncü bendi mucibince yollanan meblağlar.

Esirlerin Hesaplarının Murakabesi

Madde - 65

Bir harp esirinin hesabına geçirilen her kaydın yanında kendisinin veyahut namına hareket eden mutemedin imzası veya parafı konulacaktır.

Harp esirlerine, hesaplarını görmeleri ve bir suretini almaları hususunda her zaman kâfi kolaylıklar gösterilecektir. Hesap, kampı ziyaret edecek olan hâmi devlet mümessilleri tarafından da tetkik olunabilecektir.

Harp esirlerinin bir kamptan diğerine nakilleri halinde, şahsi hesapları arkalarından gönderilecektir. Esirlerin bir devletten diğerine nakilleri halinde kendilerine ait olup esirleri elinde tutan devletin parasıyla muharrer olmayan meblağlar arkalarından gönderilecektir. Hesaplarının matlubunda kalacak olan diğer bütün meblağlar için kendilerine bir tasdikname verilecektir.

İhtilâfa dahil alâkalı devletler, harp esirlerinin hesap hulasalarını muayyen fasılalarla ve hâmi devlet vasıtasıyla birbirlerine yollamak hususunda anlaşabileceklerdir.

Hesap Matlupları

Madde - 66

Harp esirinin esaret hali tahliye veya memlekete iade suretiyle hitam buldukta, esirleri elinde tutan devlet ona esareti sonunda alacağı olan matlup bakiyesini gösteren ve mezkûr devletin salâhiyetli bir subayı tarafından imzalanmış bir beyanname tevdi edecektir. Diğer taraftan esirleri elinde tutan devlet esirlerin tâbi oldukları devlete hâmi devlet vasıtasıyla esaret halleri memlekete iade, tahliye, firar, ölüm ve sair bir suretle nihayet bulan esirlere ait her türlü malûmatı ihtiva eden ve ezcümle bunların hesaplarındaki matlup bakiyelerini gösteren listeler gönderecektir. Bu listelerin her yaprağı esirleri elinde tutan devletin salâhiyetli bir mümessili tarafından tasdik olunacaktır.

Alâkalı devletler yukarıda yazılı hükümlerin hepsini veya bir kısmını hususi bir anlaşma ile tadil edebileceklerdir.

Esirin tabi bulunduğu devlet, esirleri elinde tutan devletin esaret sonunda borçlu kaldığı matlup bakiyesinin esire tesviyesinden mesul olacaktır.

İhtilâfa dahil Taraftar Arasında Tesviye

Madde - 67

60 ncı madde mucibince harp esirlerine ödenmiş olan maaş avansları esirlerin tâbi oldukları devlet namına verilmiş sayılacaktır. Gerek bu maaş avansları, gerek mezkûr devlet tarafından 63 ncü maddenin üçüncü bendiyle 68 nci madde mucibince ifa edilmiş olan bilumum tediyeler, muhasamatın sonunda alâkalı devletler arasında bir tesviye şekline bağlanacaktır.

Tazminat Talepleri

Madde - 68

Çalışmadan ileri gelmiş bir kaza veya sair bir malûliyetten dolayı bir harp esiri tarafından vaki olacak her tazminat talebi, hâmi devlet vasıtasıyla esirin tâbi bulunduğu devlete ulaştırılacaktır. Esirleri elinde tutan devlet, 54 ncü madde hükümlerine tevfikân her halde harp esirine yaranın veya malûliyetin mahiyetini, vukubulduğu ahval ve şeraiti ve esirin gördüğü tıbbi mualece ve hastane tedavisine ait malûmatı muhtevi bir beyanname verecektir. Bu beyanname esirleri elinde tutan devletin mesul bir subayı tarafından imzalanacak ve tıbbi mahiyetteki malûmatın doğruluğu sıhhiye hizmetine mensup bir tabip tarafından tasdik olunacaktır.

Esirleri elinde tutan devlet esirlerin tâbi buldukları devlete, bir harp esirinin 18 nci madde mucibince elinden alınan ve memleketine iadesi sırasında kendisine geri verilmemiş olan zati eşya, para veya kıymetli eşya hakkında yapacağı her türlü tazminat talebi ile keza esirin kendisini elinde tutan devletin veya bu devlete mensup bir memurun hatasına atfeylediği bir zarar hakkında yapacağı her türlü tazminat talebini de bildirecektir. Maamafih esirleri elinde tutan devlet masrafı kendisine ait olmak üzere esirin esaret müddeti içinde muhtaç olacağı zati eşyanın yerine yenilerini verecektir. Her halde, esirleri elinde tutan devlet, esire, mezkûr eşyanın, paraların ve kıymetli eşyanın kendisine geri verilmemesi sebeplerine diâr mesul subay tarafından imzalanmış ve lüzumlu bütün malûmatı muhtevi bir beyanname verecektir. Bu beyannamenin bir ikinci nüshası esirin tâbi olduğu devlete 123 ncü maddede yazılı Harp Esirleri Merkez Ajansı delâletiyle gönderilecektir.

KISIM V

HARP ESİRLERİNİN HARIÇLE MÜNASEBETLERİ

Tedbirlerin Alındığının Bildirilmesi

Madde - 69

Esirleri elinde tutan devlet esirleri ele geçirir geçirmez onlara ve hâmi devlet delâletiyle tâbi buldukları devlete, işbu kısımda yazılı hükümlerin icrası zımında derpiş olunan tedbirleri bildirecektir; keza, mezkûr tedbirlerde yapılan her tadili de tebliğ edecektir.

Esaretin Bildirilmesi

Madde - 70

Her harp esirine, esir alınmasını hemen mütaakip, veyahut en geç bir kampa varmasından bir hafta sonra, bu kamp bir transit kampı olsa dahi ve keza hastalık veya bir tahaffuzhaneye veya diğer bir kampa nakil halinde bir taraftan doğrudan doğruya esirin ailesine, diğer taraftan 123 ncü maddede yazılı harp esirleri merkez ajansına mümkünse işbu Sözleşmeye bağlı numunesine göre tanzim edilmiş ve onları esirin esaretinden, adresinden ve sıhhi vaziyetinden haberdar edecek bir kart göndermek imkânı bahşolunacaktır. Bu gibi kartlar mümkün olan bütün süratle yollanacak ve hiçbir veçhile geciktirilemeyecektir.

Haberleşme

Madde - 71

Harp esirleri mektup ve kart göndermeye ve almaya mezun olacaklardır. Şayet esirleri elinde tutan devlet bu muhabereyi tahdide lüzum görecektir olursa, bu takdirde mümkün olduğu kadar işbu Sözleşmeye bağlı numunelerine göre tanzim edilmiş olarak en az ayda bir mektup ile dört kart (70 nci maddede yazılı kartlar sayılmaksızın) gönderilmesine müsaade edecektir. Bunun dışında tahditler konulması, ancak esirleri elinde tutan devletin lüzumlu sansürü yaptırmak için kâfi sayıda selâhiyetli mütercimler bulmakta güçlük çekmesi sebebiyle hâmi devletin bu tahditleri bizzat esirlerin menfaatine uygun görmesi halinde caiz olacaktır. Esirlere gönderilen mektupların tahdidine lüzum görülecek olursa bu karar, ledelicap esirleri elinde tutan devletin talebi üzerine ancak esirlerin tâbi buldukları devletçe verilebilecektir. Bu gibi mektuplar ve kartlar, esirleri elinde tutan devlet emrinde mevcut en süratli vasıtalarla ulaştırılacaktır; bu mektuplar ve kartlar inzibati sebeplerden dolayı ne geciktirilebilecek, ne de alıkonulabilecektir.

Uzun zamandan beri ailelerinden haber alamayan, yahut haber almak veya alâlâde yollardan haber almak imkânından mahrum olan harp esirleri ile; ailelerinden uzun bir mesafe ile ayrılmış bulunanlar, ücreti esirleri elinde tutan devlet nezdindeki hesapları zimmetine geçirilmek, veya emirlerinde mevcut paradan ödenmek üzere telgraflar göndermeye mezun olacaklardır.

Umumi kaide olarak harp esirlerinin mektupları ana dilleriyle yazılmış olacaktır. İhtilâfa dahil devletler, başka dillerle muhabere edilmesine müsaade edebileceklerdir.

Harp esirlerinin mektuplarını ihtiva edecek olan torbalar itina ile mühürlenerek muhteviyatını açıkça gösterecek surette yaftalanacak ve gidecekleri yer postaneleri adresine yollanacaktır.

Esirlere Gönderilenlerin Verilmesi

Madde - 72

Harp esirleri, posta ile veya sair vasıtalarla, ezcümle gıda maddeleri giyecek, ilâçlar, dini, mütalâa veya eğlence ihtiyaçlarını tatmin edecek maddeleri ve bu arada, kitap, ibadet eşyası, fennî levazım, imtihan formülleri, musiki aletleri, spor takımları, veyahut harp esirlerine tahsillerine devam veya güzel bir sanat icra etmek imkânını verecek levazım ihtiva eden, şahsi veya topluca gönderilmiş paketler almaya mezun olacaklardır.

Bu gibi müraselât, esirleri elinde tutan devleti işbu Sözleşme mucibince kendisine terettüp eden vecibelerden hiçbir veçhile vâreste kılmıyacaktır.

Bu müraselâtın tâbi tutulabileceği yegâne kayıtlar, bizzat harp esirlerinin menfaati icabı olarak hâmi devletin teklif edeceği, veyahut, Beynelmîlel Kızılhaç Komitesinin veya harp esirlerine yardım bulan diğer bir teşekkülün, münakale ve muvasala vasıtalarının fevkâlâde yüklü bulunması hesabıyla kendi müraselâtlarına koyacakları takyitlerdir.

Şahsi veya topluca olarak gönderilen paketlerin sevkine taallük eden şekiller icabı halinde alâkalı devletler arasında hususi anlaşmalarla kararlaştırılacak ve mezkûr devletler harp esirlerine yardım olarak gönderilen yardımların dağıtılmasını hiçbir halde geciktiremeyeceklerdir. Giyecek ve yiyecek paketleri kitap ihtiva edemeyecektir; tıbbî levazım aletümüm topluca paketler halinde yollanacaktır.

Toplu Gönderme

Madde - 73

Topluca yollanan yardımların tesellüm ve tevzii şekilleri hakkında alâkalı devletler arasında hususi anlaşmalar bulunmaması halinde, topluca yardımlara mütaallik olup işbu Sözleşmeye bağlı bulunan nizamnameler tatbik olunacaktır.

Yukarda bahsi geçen hususi anlaşmalar, harp esirlerine topluca gönderilmiş bulunan yardımları tesellüm etmek, dağıtmak ve harp esirlerinin nef'ine olarak kullanmak hususunda mutemetlerin haiz buldukları hakkı hiçbir halde takyit edemeyecektir.

Keza bu gibi anlaşmalar hami devletin, Beynelmilel Kızılhaç Komitesinin, veya harp esirlerine yardımda bulunan ve topluca yollanan paketlerin ulaştırılmasına memur edilen bir teşekkülün, bunların gönderildikleri kimselere dağıtılmasını murakâbe etmek hususundaki haklarını da takyit edemeyeceklerdir.

Eşya ve Diğer Postaların Gümrük Muafiyeti

Madde - 74

Harp esirlerine yardım olarak yapılan bütün mürasalât bilumum ithal, gümrük ve sair resimlerinden muaf olacaktır.

Gerek doğrudan doğruya, gerek 122 nci maddede yazılı istihbarat büroları ve 123 ncü maddede yazılı Harp Esirleri Merkez Ajansa delâletiyle harp esirleri namına posta ile yollanan veya harp esirlerinin gönderdikleri mektuplar, yardımlar ve müsaade ile yollanan para havaleleri gerek mahreç ve mevrit memleketlerinde, gerek aradaki memleketlerde bilumum posta ücretlerinden muaf olacaklardır.

Harp esirlerine yollanan ve ağırlıklarından dolayı, yahut başka bir sebeple posta yoluyla nakline imkân bulunmayan yardımların nakil masrafı, esirleri elinde tutan devleti hâkimiyetinde bulunan bütün ülkelerde mezkûr devlete ait olacaktır. Sözleşmeye taraf olan diğer devletlerden her biri kendi ülkesi dahilindeki nakil masraflarını deruhte edecektir.

Alâkalı devletler arasında hususi anlaşmalar mevcut olmaması halinde, yukarıda yazılı muafiyetlerden istifade etmeyen bu müraselâtn nakil masrafları gönderene ait olacaktır.

Yüksek Akid Taraflar, harp esirlerine gönderilen ve bunların gönderdikleri telgrafların ücretlerini mümkün olduğu kadar indirmeye gayret edeceklerdir.

Özel Nakliyat

Madde - 75

Askerî harekât alâkalı devletleri 70, 71, 72 ve 77 nci maddelerde yazılı mürasalâtn naklini temin hususunda kendilerine düşen vecibeleri ifadan menettiği takdirde, alâkalı hâmi devletler, Beynelmilel Kızılhaç Komitesi veya ihtilâfa dahil memleketlerce kabul edilen diğer herhangi bir teşekkül ve eşyanın münasip vasıtalarla (vagon, kamyon, gemi, uçak, ilâh) naklini temine teşebbüs edebileceklerdir. Bu maksatla Yüksek Akid Taraflar, onlara bu vasıtaları tedarik etmeye ve ezcümle icabeden serbest seyir varakaları vermek suretiyle bu nakil vasıtalarının seyrüseferine müsaade etmeye çalışacaklardır.

Bu nakil vasıtaları :

a. 123 ncü maddede yazılı Merkez İstihbarat Ajansı ile 122 nci maddede yazılı millî bürolar arasında teati edilen mektupların, listelerin ve raporların;

b. Harp esirlerine ait olarak hâmi devletlerin, Beynelmilel Kızılhaç Komitesinin ve harp esirlerine yardımda bulunan diğer herhangi bir teşekkülün gerek kendi murahhaslarıyla, gerek ihtilâfa dahil taraflarla teati edecekleri mektupların ve raporların; ulaştırılması için de kullanılabilir.

İşbu hükümler ihtilâfa dahil her tarafın, tercih eylemesi halinde, başka türlü nakliyat ve teşkilâtı vücuda getirmek veya kararlaştıracak şartlar dairesinde serbest seyir varakaları vermek hakkını hiçbir vechile tahdit etmeyecektir.

Hususi anlaşmalar mevcut olmaması halinde bu gibi nakil vasıtalarının kullanılmasından tevellüt edecek masraflar, tebaaları bu hizmetlerden istifade eden ihtilâfa dahil taraflara nisbet üzere terettüp edecektir.

Sansür ve Yoklama

Madde - 76

Harp esirlerine gönderilen ve bunların gönderdikleri mektuplar mümkün olan en kısa zamanda sansürden geçirilecektir. Bu sansür ancak mektupları gönderen ve alan devletlerce ve her biri tarafından ancak bir defa yapılacaktır.

Harp esirlerine yollanan paketlerin muayenesi bunların ihtiva ettikleri gıda maddelerini bozulmaya mâruz bırakılacak şekilde yapılmayacak ve paketin muhtevası bir yazı veya matbua olmadıkça bu muayene paketin gönderildiği şahsın veya onun usulen tevkil etmiş olduğu bir arkadaşın huzurunda yapılacaktır. Esirlere şahsen veya toplu olarak yollanan paketlerin kendilerine teslimi, sansür güçlükleri bahanesiyle geciktirilemeyecektir.

İhtilafa dahil tarafların askerî veya siyasî sebeplerle koyacakları her türlü muhabere yasağı ancak muvakkat olacak ve mümkün olduğu kadar kısa sürecektir.

Hukuki Belgelerin Hazırlanması, Yapılması ve Gönderilmesi

Madde - 77

Esirleri ellerinde tutan devletler harp esirlerine gönderilen veya onların gönderdikleri senetlerin, evrak ve vesikaların ve bilhassa vekâletname veya vasiyetnamelerin hâmi devlet veya 123 ncü maddede yazılı Harp Esirleri Merkez Ajansı vasıtasıyla ulaştırılması için her türlü kolaylıkları göstereceklerdir.

Herhalde, esirleri ellerinde tutan devletler bunlara mezkûr vesikaların tanzimini kolaylaştıracaklardır; bilhassa, esirlerin bir hukukçuya danışmalarına müsaade edecekler ve imzalarının tevsiki için icabeden tedbirleri alacaklardır.

KISIM VI

HARP ESİRLERİNİN RESMÎ MAKAMLARLA MÜNASEBETLERİ

FASIL I

HARP ESİRLERİNİN ESARET ŞARTLARI HAKKINDAKİ ŞİKAYETLERİ

Şikayetler ve Talepler

Madde - 78

Harp esirleri, elinde buldukları askerî makamlara, tâbi tutuldukları esaret şartları hakkında dilediklerini bildirmek hakkını haiz olacaklardır.

Keza harp esirleri ya mutemet vasıtasıyla, yahut lüzum görülürse doğrudan doğruya hâmi devletlerin mümessillerine müracaat ederek esaret şartları hususunda şikayetlerini mucip olan noktaları anlatmak hakkını kayıtsız olarak haizdirler.

Bu dilek ve şikâyetler tahdit edilemeyeceği gibi, 71 nci maddede yazılı muhabere kontenjanına dahil de sayılamıyacaktır. Mezkûr dilek ve şikâyetler derhal yerine ulaştırılacaktır. Bunlar esassız oldukları anlaşılrsa dahi hiçbir cezaı istilzam etmeyecektir.

Mutemetler, kamplardaki vaziyet ve harp esirlerinin ihtiyacı hakkında hâmi devletlere zaman zaman raporlar gönderebileceklerdir.

FASILA II

HARP ESİRLERİNİN MÜMESSİLLERİ

Seçimleri

Madde - 79

Subayların buldukları yerler müstesna olmak üzere harp esirlerinin buldukları bilumum mahallerde esirler kendilerini askerî makamlar, hâmi devletler, Beynelmîlel Kızılhaç ve kendilerine yardım etmesi melhuz sair her teşekkül nezdinde temsil etmek üzere her altı ayda bir ve münhal vukuu hallerinde, serbestçe ve gizli reyile mutemetler seçeceklerdir. Bu mutemetlerin tekrar seçilmeleri caiz olacaktır.

Subayların ve mümassillerinin buldukları kamplarda, veya muhtelif kamplarda, en yüksek rütbede en kıdemli olan harp esiri mutemet olarak tanılacaktır. Subay kamplarında, bu mutemede subaylarca seçilmiş mütaaddit müşavirler yardım edeceklerdir; muhtelif kamplarda mutemedin yardımcıları subaylardan gayri harp esirlerinden olmak üzere subaylar tarafından seçileceklerdir.

Harp esirleri çalışma kamplarında kampın harp esirlerine terettüp eden idari vazifelerini görmek üzere aynı tabiiyetten olan harp esiri subaylar konulacaktır. Bundan maada, bu subaylar işbu maddenin birinci bendi hükümleri mucibince mutemetliklere seçileceklerdir. Bu takdirde mutemedin yardımcıları subaylardan gayri harp esirleri arasından seçileceklerdir.

Seçilen her mutemedin vazifeye başlamazdan evvel esirleri elinde tutan devletçe kabul edilmesi şarttır. Şayet esirleri elinde tutan devlet esaret arkadaşları tarafından seçilmiş bir harp esirini kabulden imtina edecek olursa, bu imtinanın sebeplerini hâmi devlete bildirmekle mükellef olacaktır.

Her halde mutemet, temsil ettiği harp esirleriyle aynı tabiiyete, dile ve âdetlere sahip olacaktır. Bu surette, tabiiyetlerine, dillerine veya adetlerine göre bir kampın muhtelif kısımlarına ayrılmış bulunan harp esirleri için yukarıdaki bendin hükümlerine göre her kısmın kendi mutemedi bulunacaktır.

Görevleri

Madde - 80

Mutemetler harp esirlerinin bedeni, manevi ve fikri rahatları sebeplerini istikmal edeceklerdir.

Bilhassa esirler kendi aralarında bir yardımlaşma sistemi teşkiline karar verecek olurlarsa, mutemetlere işbu Sözleşmenin sair hükümleriyle tevdi olunan hususi vazifelerden ayrı olarak bu teşkilât da onların selâhiyetleri cümlesinden olacaktır.

Mutemetler, mahza vazifelerinden dolayı, harp esirlerinin işliyecekleri suçlardan mesul olmayacaklardır.

Yetkileri

Madde - 81

Mutemetlerin çalıştırılmaları vazifelerinin ifasını güçleştirdiği takdirde hiçbir iş görmekle mükellef tutulamayacaklardır.

Mutemetler kendilerine lüzumlu olan yardımcılarını esirler arasından tayin edebileceklerdir. Mutemetlere her türlü maddi kolaylıklar ve bu cümleden olarak vazifelerinin ifası için bazı hallerde (çalışma müfrezelerinin ziyareti, yardım olarak gelmiş eşyanın tesellümü, ilâh), lüzumlu olan hareket serbestisi bahşolunacaktır.

Mutemetler harp esirlerinin enterne buldukları binaları ziyarete mezun olacaklar ve harp esirleri mutemetlerle serbestçe istişare etmek hakkını haiz olacaklardır.

Harp esirlerine, esirleri elinde tutan makamlarla, hâmi devletle, Beynelmîlel Kızılhaç Komitesiyle ve bunların murahasları ile, muhtelif tıbbi komisyonlarla ve keza harp esirlerine yardımda bulunacak teşekküllerle posta ve telgraf muhaberesinde bulunmaları hususunda her türlü kolaylıklar gösterilecektir. Çalışma müfrezelerinin mutemetleri, esas kampın mutemediyle muhabereleleri hususunda aynı kolaylıklara mazhar olacaklardır. Bu gibi muhabereleler tahdit olunamayacağı gibi 71 nci maddede yazılı kontenjana da dahil sayılmıyacaktır.

Hiçbir mutemet halefini cari işlere alıştırmaması için lüzumlu kâfi bir zaman geçmeden başka bir yere naklolunamayacaktır.

Azil halinde, bu azlin sebebi hâmi devlete bildirilecektir.

FASIL III

CEZAI VE İNZİBATI MÜEYYİDELER

I - UMUMİ HÜKÜMLER Mevzuatın Uygulanması

Madde - 82

Harp esirleri, esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetlerinde cari bulunan kanun, nizamname ve umumi emirlere tabi olacaklardır. Esirleri elinde tutan devlet bu kanun, nizamname veya umumi emirlere karşı bir suç işleyen her harp esiri hakkında adli veya inzibati tedbirler almak salâhiyetini haiz olacaktır. Şu kadarki; işbu fasıl hükümlerine mugayir hiçbir tatbikat icrası veya müeyyide tatbiki caiz olmayacaktır.

Şayet esirleri elinde tutan devletin kanun, nizamname veya umumi emirleri bir harp esiri tarafından işlenmiş olan fiilleri cezayı müstelzim addeder ve fakat bu fiiller esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetlerine mensup bir kimse tarafından işlendiği takdirde cezayı müstelzim değilse, bu fiillerden dolayı ancak inzibati müeyyideler tatbik olunabilir.

Adli veya İnzibati Cezanın Seçimi

Madde - 83

Bir harp esiri tarafından işlenmiş suçun inzibati bir cezayı mı, yoksa adli bir cezayı mı müstelzim olacağı kararlaştırılırken, esirleri elinde tutan devlet meselenin takdiri hususunda alâkalı makamların son derece müsamahakâr davranmalarına ve imkân elverdikçe adli takibattan ziyade inzibati tedbirlere müracaat etmelerine dikkat edecektir.

Mahkemeler

Madde - 84

Esirleri elinde tutan devletin kanunî mevzuatı, harp esiri hakkında takibatı gerektiren suçtan dolayı o devlet silahlı kuvvetlerine mensup bir kimsenin sivil mahkemelerce muhakemesine sarahaten müsaade etmedikçe, bir harp esiri ancak askerî mahkemeler tarafından muhakeme edilebilecektir.

Hiçbir halde bir harp esiri, umumiyetle kabul edilmiş olan esas istiklâl ve bitaraflık teminatını haiz bulunmayan ve bilhassa muhakeme usulü bakımından 105 nci maddede derpiş olunan müdafaa hak ve imkânlarını temin etmeyen herhangi bir mahkemeye verilmeyecektir.

Esir Edilmeden Evvel İşlenen Suçlardan Takibat

Madde - 85

Kendilerini elinde tutan devletin kanuni mevzuatına göre esir alınmalarından mükaddem işlemiş oldukları fiillerden dolayı haklarında takibat yapılan harp esirleri mahkum edilseler dahi işbu Sözleşmenin bahşettiği menfaatleri muhafaza edeceklerdir.

Bir Suçtan Bir Ceza Kaidesi

Madde - 86

Bir harp esiri aynı fiil veya suç maddesinden dolayı ancak bir kere cezalandırılabilir.

Cezalar

Madde - 87

Harp esirleri, esirleri elinde tutan devletin askerî makamları ve mahkemeleri tarafından mezkûr devletin silahlı kuvvetleri mensupları hakkında derpiş olunan cezalardan gayri cezalara çarptırılmıyacaklardır.

Esirleri elinde tutan devletin mahkemeleri veya makamları cezaı tayin ederlerken, sanığın esirleri elinde tutan devlet tebasından bulunmaması hasabiyle hiçbir sadakat vazifesiyle mükellef olmadığı ve ihtiyarında olmayan ahval ve şeriat neticesinde o devletin eline düşmüş olduğu hususlarını en geniş ölçüde nazarı itibara alacaklardır. Mezkûr mahkemeler ve makamlar, esire isnat olunan suç için mürettep cezaı serbestçe hafifletmek ve bu itibarla o cezanın asgarisini tatbik etmek hususlarında muhtar olacaklardır.

Münferit fiillerden dolayı topluca ceza tertibi, her türlü bedeni cezalar, gün ışığı ile aydınlatılmayan mahallerde hapis ve aelûmum işkence ve eziyetin her şekli memnudur.

Bundan maada, hiçbir harp esiri, esirleri elinde tutan devletçe rütbesinden mahrum edilemeyeceği gibi, bu rütbenin işaretlerini taşımaktan da menedilemez.

Cezaların İnfazı

Madde - 88

İnzibati veya adli bir ceza çekmekte bulunan harp esiri subaylar, gedikliler veya erler, esirleri elinde tutan devlet silahlı kuvvetlerinin aynı cezaı gören muadil rütbelerdeki mensupları hakkında tatbik olunan muameleden daha ağır bir muameleye tabi tutulamıyacaklardır.

Kadın harp esirleri, esirleri elinde tutan devlet silahlı kuvvetlerine mensup olup mümasil bir suçtan dolayı ceza gören kadınlardan daha ağır bir cezaya mahkûm edilemeyecekler veya cezalarını çekerken onlardan daha ağır bir muameleye duçar edilemeyeceklerdir.

Hiçbir halde kadın harp esirleri, esirleri elinde tutan devlet silahlı kuvvetlerine mensup olup mümasil bir suçtan dolayı ceza gören bir erkekten daha ağır bir cezaya mahkûm edilemeyecekler veya cezalarını çekerken o erkekten daha ağır bir muameleye duçar edilemeyeceklerdir.

Harp esirleri; çarpılmış oldukları inzibati veya adli cezaları çektikten sonra diğer esirlerden farklı bir muameleye tabi tutulamıyacaklardır.

H - İNZİBATİ MÜEYYİDELER

Ceza Nevileri

Madde - 89

Harp esirlerine tatbiki caiz cezalar şunlar olacaktır:

1. Otuz günlük bir devreyi geçmemek üzere, 60 ncı ve 62 nci maddelerde yazılı maaş avansının ve çalışma ücretinin yüzde ellisine kadar para cezası;
2. İşbu Sözleşmede derpiş edilen muameleden fazla olarak bahsedilen müsaadelerin kaldırılması;
3. Günde iki saati geçmemek üzere angaryalar;
4. Mevkufiyet.

Şu kadar ki, 3 numaralı bentte yazılı ceza subaylar hakkında tatbik olunamayacaktır.

Hiçbir halde inzibati cezalar gayri insani, hoyratça veya harp esirlerinin sıhhati için tehlikeli olmayacaktır.

Cezaların Müddeti

Madde - 90

Tek bir cezanın müddeti hiçbir zaman 30 günü geçmeyecektir. İnzibati bir kabahatin işlenmesi halinde, duruşmadan ve kararın verilmesinden evvel geçmiş bulunan mevkufiyet müddeti hükmedilen cezadan indirilecektir.

Hakkında karar verildiği sırada harp esiri inzibati cezaı müstelzim birçok fiillerden mesul olsa, bu fiiller arasında irtibat bulunsun bulunmasın, yukarıda yazılı otuz günlük azami müddet tecavüz edilemeyecektir.

İnzibati bir karar ile o kararın infazı arasında bir aydan fazla zaman geçmeyecektir.

Bir harp esirinin yeni bir inzibati cezaya çarpılması halinde, cezalardan birinin müddeti on gün veya daha fazla ise, iki cezanın infazı arasında en az üç günlük bir fasıla geçecektir.

Fırarın Muvaffakiyete Ermesi

Madde - 91

Bir harp esirinin, fırası şu hallerde muvaffakiyete ermiş sayılacaktır:

1. Tabi olduğu devletin veya müttefik bir devletin silahlı kuvvetlerine iltihak edince,
2. Esirleri elinde tutan devletin veya onunla müttefik bulunan bir devletin hükmü altındaki ülkeyi terkedince;
3. Tabi olduğu devletin bandırasını veyahut esirleri elinde tutan devletin karasularında olmakla beraber onun emri altında bulunmayan ve müttefik bir devletin bandırasını taşıyan bir gemiye iltihak edince.

İşbu maddenin medlûlüne göre firarda muvaffak olmuş bulunan harp esirleri yeniden esir alındıkları takdirde, evvelki firarlarından dolayı hiçbir cezaya duçar edilmeyeceklerdir.

Fırarın Muvaffakiyete Ermemesi

Madde - 92

Fırarı teşebbüs ederek, 91 nci madde medlülüne göre bu fırasında muvaffak olamadan, yeniden ele geçirilen bir harp esiri, tekrür halinde dahi bu fiilden dolayı ancak inzibati bir cezaya çarpılabilecektir.

Tekrar ele geçirilen harp esiri, imkân hasıl olur olmaz selâhiyetli askerî makamlara teslim olunacaktır.

Muvaffakiyetle neticelenmemiş bir fırar neticesinde cezaya çarpılan harp esirleri, 88 nci maddenin dördüncü bendi hükümlerine bakılmaksızın hususi nezaret altına alınabileceklerdir; şu kadar ki bu nezaret şekli onların sıhhatine hâlel getirmeyecek, bir harp esirleri kampında icra olunacak ve işbu Sözleşme ile harp esirlerine bahşolunmuş olan teminattan hiçbirinin ref'i mahiyetine olmayacaktır.

Mükerrer Fırar

Madde - 93

Fırar veyahut fırar teşebbüsü, tekrür etmiş olsa dahi, harp esirinin fırası veya fırar teşebbüsü sırasında işlediği bir suçtan dolayı mahkemelere sevki halinde esbabı müşeddiden sayılmıyacaktır.

83 nci madde mazmununa tevfikân; âmme emvaline karşı işlenen suçlar, zenginleşmek kasdına matuf olmanın sirkat, sahte evrak tanzim ve istimali ve sivil elbise giyilmesi gibi, şahıslar aleyhine şiddet istimaliyle müterafik olmanın ve mahza fırarlarını kolaylaştırmak gayesi ile harp esirleri tarafından işlenilmiş olan suçlar ancak inzibati cezaları müstelzim olacaktır.

Bir fırar veya fırar teşebbüsünde elbirliği etmiş olan harp esirleri bu maddeden dolayı ancak inzibati bir cezaya çarpılabileceklerdir.

Yakalanan Fırarının Durumunun Bildirilmesi

Madde - 94

Fırar etmiş bir harp esiri tekrar ele geçirildiği takdirde ve şayet daha evvel fırası keyfiyeti tebliğ edilmiş bulunuyorsa, yeniden tutulduğunda mensup olduğu devlete 122 nci maddede yazılı şekiller dahilinde bildirilecektir.

Duruşmaya Kadar Mevkuf Tutulamama

Madde - 95

İnzibati kabahatlardan sanık bulunan harp esirleri, esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetleri mensupları hakkında bu gibi suçlardan dolayı aynı muamele tatbik olunmadıkça, veyahut kamp dahilinde nizam ve inzibat bakımlarından zaruret hasıl olmadıkça, karar verilinceye kadar mevkuf tutulamıyacaklardır.

Bilûmum harp esirleri için inzibati kabahatlar halinde mevkufiyet müddeti mutlak asgarî hadde indirilecek ve hiçbir zaman dört günü geçmeyecektir.

İnzibati kabahatlerden dolayı mevkuf bulunan harp esirleri hakkında işbu faslın 97 nci ve 98 nci maddeleri hükümleri cari olacaktır.

Müdafaa Hakkı ve Yetkili Merci

Madde - 96

İnzibat aleyhine kabahat teşkil eden vakıalar derhal tahkik olunacaktır.

Mahkemelerin ve mafevk askerî makamların selâhiyetlerine hâlel gelmemek kaydıyla, inzibati cezalar ancak kamp kumandanı bulunması hasabiyle inzibati selâhiyetlerle mücehhez bulunan bir subay, veyahut onun yerine kaim olan veya kendisine inzibati selâhiyetler teffiz etmiş olduğu mesul bir subay tarafından hükmolunabilir.

Herhangi bir inzibati ceza hükmolunamazdan evvel, itham olunan harp esirine kendisine isnat olunan fiiller tasrihan bildirilecektir. Harp esirine, fiil ve hareketini izah ve kendini müdafaa etmek imkânı verilecektir. Harp esiri şahitler dinletmeye ve icabında ehliyetli bir tercümanın hizmetlerinden istifadeye mazun olacaktır. Karar, harp esirine ve mutemede tebliğ olunacaktır.

Kamp kumandanı hükmolunan inzibati cezaların bir defterini tutmakla mükellef olacaktır; bu defter hâmi devlet mümessillerinin tetkikine açık bulunduracaktır.

İnfaz Yeri

Madde - 97

Harp esirleri, inzibati cezalarını çekmek üzere hiçbir halde ceza müesseselerine (hapishaneler, cezaevleri, sürgün yerleri, ilâh) naklolunamayacaklardır.

İnzibati cezaların infaz olunacakları bilûmum binalar 25 nci maddede yazılı sıhhi şartlara uygun olacaktır. Cezaya çarpılan harp esirlerine 29 ncu madde mucibince kendilerini temiz tutmak imkânı verilecektir.

Subaylar ve mumasilleri, gedikliler ve erlerle aynı binalarda mevkuf tutulamıyacaklardır.

İnzibati bir cezayı çekmekte olan kadın harp esirleri erkeklerden ayrı binalarda mevkuf tutulacaklar ve doğrudan doğruya kadınların nezareti altında bulundurulacaklardır.

Koruma

Madde - 98

Bir inzibati cezadan dolayı mevkuf bulunan harp esiri, bu mevkufiyetleri bizzatihi işbu Sözleşme hükümlerinin tatbikatını imkânsız kılmadığı nisbette mezkûr hükümlerden istifadeye devam edeceklerdir. Şu kadar ki, harp esirleri hiçbir halde 78 nci ve 126 ncı maddelerde yazılı menfaatlerden mahrum edilemeyeceklerdir.

İnzibati bir cezaya çarpılan harp esirlerinin her gün en az iki saat müddetle bedeni hareketler yapmalarına, açık havada kalmalarına izin verilecektir.

Harp esirleri, vaki olacak talepleri üzerine günlük tıbbi muayeneye çıkmaya mezun olacaklardır; sıhhi vaziyetlerinin istilzam ettiği tedaviyi görecektir ve icabı halinde, kamp revirine veya bir hastaneye kaldırılacaktır.

Harp esirleri, okuyup yazmaya ve mektup alıp yollamaya mezun olacaklardır. Ancak buna mukabil, gelen paketlerle para havalelerinin kendilerine yalnız cezalarının hitamında teslimi caiz olacaktır; bu paket ve havaleler o zamana kadar mutemede tevdi olunacak ve mutemet bu gibi paketlerde bulunan kolay bozulur erzakı revire teslim edecektir.

III - ADLİ TAKİBAT

Esaslı Kaideler, Genel Prensipler

Madde - 99

Fiilin işlenmesi gününde gerek harp esirlerini elinde tutan devletin meriyette bulunan kanuni mevzuatına, gerek cari bulunan beynelmilel hukuka nazaran sarahaten memnu olmıyan bir fiilden dolayı hiçbir harp esiri tatbikata ve mahkûmiyete uğratılmıyacaktır.

Kendisine isnat olunan fiili işlemiş olduğunu itiraf ettirmek maksadıyla hiçbir harp esirine maddî ve manevî baskı yapılamıyacaktır.

Hiçbir harp esiri, müdafaasını yapmak imkânını bulamadan ve ehliyet bir müdafinin yardımından istifade edemeden mahkum edilemeyecektir.

Ölüm Cezası

Madde - 100

Harp esirleri ve hâmi devletler, esirleri elinde tutan devletin kanuni mevzuatına göre ölüm cezasını istilzam eden suçlardan bir an evvel haberdar edileceklerdir.

Sonradan, esirlerin tabi oldukları devletin muvaffakati lâhik olmadıkça hiçbir suç için ölüm cezası tayin olunamıyacaktır.

Bir harp esiri hakkında, 87 nci maddenin ikinci bendi mucibince onun esirleri elinde tutan devlet tebasından bulunmaması hasabıyla hiçbir sadakat vazifesiyle mükellef olmadığı ve ihtiyarında olmıyan ahval ve şeriat neticesinden o devletin eline düşmüş olduğu noktalar üzerine mahkemenin bilhassa dikkati çekilmedikçe ölüm cezası hükümlenememeyecektir.

Ölüm Cezasının İnfazını Tehir Etmek

Madde - 101

Bir harp esiri hakkında ölüm cezası hükümlendiği takdirde, 107 nci maddede yazılı mufassal tebligatın hâmi devletin gösterilen adresine varması anından itibaren en az altı aylık bir mühlet geçmeden hüküm infaz olunamıyacaktır.

Usul, Kararın Muteberiyeti Şartları

Madde - 102

Bir harp esiri hakkında sâdır olmuş hüküm, ancak esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetlerine mensup kimseleri muhakemeye selâhiyetli olan aynı mahkemeler tarafından ve onlar hakkında tatbik olunan aynı muhakeme usulüne tevfiқан verilmiş ise ve bundan maada, işbu fasıl hükümlerine riayet edilmiş ise muteber olacaktır.

İhtiyaten Mevkuf Tutulması

Madde - 103

Bir harp esiri hakkında açılan her adli tahkikat, ahvalin müsaadesi nisbetinde süratle ve davanın bir an evvel görülmesine imkân verecek surette idare olunacaktır. Esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetlerine mensup kimseler hakkında mümasil suçlardan dolayı aynı tedbir kabili tatbik olmadıkça, yahut millî emniyetin yüksek menfaatleri muktezasından bulunmadıkça, hiçbir harp esiri ihtiyaten mevkuf tutulamıyacaktır. Bu ihtiyati mevkufiyet hiçbir halde üç aydan fazla devam edemeyecektir.

Bir harp esirinin ihtiyati mevkufiyet müddeti mahkum olacağı hürriyetten mahrumiyet cezasının müddetinden indirilecektir; diğer taraftan bu mevkufiyet müddeti cezanın takdirinde hesaba katılacaktır.

Harp esirleri, ihtiyati mevkufiyetleri devamunca işbu fasılın 97 ve 98 nci maddeleri hükümlerinden istifadeye devam edeceklerdir.

Usulün Tebliği

Madde - 104

Esirleri elinde tutan devlet, bir harp esiri hakkında adli takibat icrasına karar verdiği bütün hallerde hâmi devlete mümkün olduğu kadar erken ve en az muhakemenin başlamasından üç hafta evvel keyfiyeti tebliğ edecektir. Bu üç haftalık mühlet ancak tebliğin hâmi devlete, mezkûr devlet tarafından esirleri elinde tutan devlete evvelinden gösterilmiş olan adrese varması anından itibaren yürümeğe başlayacaktır.

Bu tebliğ aşağıdaki hususları ihtiva edecektir:

1. Harp esirinin adı, soyadı, rütbesi, sicil numarası, doğum tarihi ve icabında mesleği;
2. Enterne veya mevkuf bulunduğu mahal;
3. Kendisine isnat olunan suç maddesi veya maddeleriyle, bunlar hakkında tatbik olunacak kanuni hükümler;
4. Davayı görecek olan mahkeme ile, muhakemenin başlayacağı tarih ve mahal.

Esirleri elinde tutan devlet, harp esirinin mutemedine aynı tebliğde bulunacaktır.

Şayet muhakemenin başlaması sırasında hâmi devletin harp esirinin ve alakalı mutemedinin yukarıda yazılı tebliğ muhakemenin başlamasından en az üç hafta evvel aldıkları ispat edilemez ise, o takdirde muhakeme cereyan edemeyecek ve tehir edilecektir.

Müdafaa Vasıtası ve Hakkı

Madde - 105

Harp esiri, esir arkadaşlarından birinin yardımından istifade etmek, seçeceği ehliyetli bir avukat tarafından müdafaa edilmek, şahitler ikâme ve lüzum görürse selâhiyetli bir tercümanın hizmetlerine müracaat etmek hakkını haiz olacaktır. Harp esirleri muhakemeden evvel hâmi devlet tarafından bu haklardan zamanında haberdar edilecektir.

Harp esiri bir müdafî seçmemiş ise, hâmi devlet ona bir müdafî tedarik edecektir; hâmi devlete bunun için bir hafta mühlet verilecektir. Hâmi devletin talebi üzerine, esirleri elinde tutan devlet ona müdafâyı yapmaya ehil olan kimselerin bir listesini verecektir. Ne harp esirinin, nede hâmi devletin bir müdafî intihap etmemiş olmaları halinde, esirleri elinde tutan devlet sanığın müdafası için re'sen bir ehliyetli avukat tayin edecektir.

Sanığın müdafası için müdafî muhakemenin başlamasından evvel en az iki haftalık bir mühlet verilecek ve icabeden kolaylıklar ibraz olunacaktır; bu cümleden olmak üzere müdafî sanığı serbestçe ziyaret edebilecek ve onunla şahitsiz görüşebilecektir. Müdafî, harp esirleri de bu arada dahil olmak üzere, bilcümle müdafaâ şahitleriyle görüşebilecektir. Müdafî, istinaf ve temyiz talebi mühletleri inkıza edinceye kadar bu kolaylıklardan istifade edecektir.

Sanık olan harp esirine, muhakemenin başlamasından oldukça uzun bir müddet evvel gerek iddianame, gerek esirleri elinde tutan devletin ordularında cari bulunan kanunlar mucibince sanıklara umumiyetle tebliği mütat olan vesikalar anladığı bir dilde tebliğ olunacaktır. Aynı tebliğ aynı şartlar dahilinde müdafîa da yapılacaktır.

Hâmi devletin mümessilleri, devletin emniyeti, muktazasından olarak duruşmanın istisnaen gizli yapılması icabetmedikçe, duruşmada hazır bulunmak hakkını haiz olacaklardır; duruşmanın, gizli yapılması halinde esirleri elinde tutan devlet hâmi devleti keyfiyetten haberdar edecektir.

Kanun Yolları

Madde - 106

Her harp esiri, esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetlerine mensup kimselere aynı şartlar dahilinde, hakkında sadır olan her karar aleyhine istinaf, temyiz ve tashihi karar talebinde bulunabilir. Harp esiri gerek itiraz haklarından, gerek bu hakların kullanılması için muayyen olan mehillerden haberdar edilecektir.

Kanun Yollarına Müracaat Yetkisinin Tebliği

Madde - 107

Bir harp esiri hakkında sâdır olan her hüküm, esirin istinaf, temyiz veya tashihi karar talebinde bulunmak hakkını haiz olup olmadığını da gösterecek muhtasar bir tebliğ şeklinde hâmi devlete bildirecektir. Bu tebliğ, alakalı mutemede de yapılacaktır. Hüküm, harp esirinin vechahında verilmemiş ise, mezkûr tebliğ ona da anladığı bir dilde yapılacaktır. Bundan maada, esirleri elinde tutan devlet, harp esirinin itiraz haklarını kullanıp kullanmamak hakkındaki kararı derhal hâmi devlete bildirecektir.

Diğer taraftan, mahkumiyet katiyet kesbettiği ve ölüm cezası halinde, karar bidayeten verilmiş olduğu takdirde, esirleri elinde tutan devlet bir an evvel hâmi devlete:

1. Hükümün tam metnini;
2. Bilhassa tahkikat ile duruşmanın itham ve müdafaâ unsurlarını tebarüz ettiren muhtasar bir fezlekesini;
3. İcabi halinde cezanın çekileceği müesseseyi ihtiva eden muhtasar bir tebliğ gönderecektir.

Bundan evvelki bentlerde yazılı tebliğler hâmi devletçe, onun esirleri elinde tutan devlete daha evvel bildirmiş olacağı adrese yapılacaktır.

Cezai Mevzuat

Madde - 108

Usulen kabili infaz olmuş kararlar mucibince harp esirleri aleyhine hükmolunan cezalar, esirleri elinde tutan devletin silahlı kuvvetleri mensuplarıyla aynı müesseselerde ve aynı şartlar dairesinde çekilecektir. Bu şartlar her hâlükârda hıfzıssıha ve insaniyet icaplarına uygun olacaktır.

Hakkında bu gibi ceza hükmolünmüş olan bir kadın harp esiri ayrı bir binaya yerleştirilecek ve kadınların nezaretine verilecektir.

Her halde, hürriyetten mahrumiyeti müstelzim bir cezaya mahkum edilen harp esirleri işbu Sözleşmenin 78 ve 126 ncı maddeleri hükümlerinden istifadeye devam edeceklerdir. Bundan maada, bu gibi harp esirleri mektup alıp göndermeye, ayda enaz bir yardım paketi almaya muntazaman açık havada vücutlarını hareket ettirmeye mezun olacaklardır; bu gibiler, sıhhi vaziyetlerinin gerektirdiği tedaviyi, arzu edecekleri ruhani yardımı görecektir. Bunlara verilecek olan cezalar 87 nci maddenin üçüncü bendi hükümlerine uygun olacaktır.

BAP IV

ESARETİN HİTAMI KISIM I

MEMLEKETE İADE VE BİTARAF MEMLEKETLERDE HASTANELERE YATIRILMA

Genel Müşahade

Madde - 109

İhtilâfa dahil taraflar, işbu maddenin üçüncü bendi hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, ağır hasta ve ağır yaralı harp esirlerini nakledebilecek bir hale getirdikten sonra, ne sayıya nede rütbeye bakmaksızın bundan sonraki maddenin birinci fıkrasına tevfi kan memleketlerine iade etmekle mükellef olacaklardır.

Muhasamatın devamı müddetince ihtilâfa dahil taraflar, alâkalı bitaraf devletin işbirliğiyle, bundan sonraki maddenin ikinci bendinde yazılı yaralı ve hasta esirlerin bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılması için lüzumlu teşkilâtı kurmaya gayret edeceklerdir; ihtilâfa dahil taraflar, bundan maada, uzun müddet esaret çekmiş bulunan sağlam harp esirlerinin doğruca memleketlerine iade olunmaları veyahut bitaraf bir memlekette enterne edilmeleri için anlaşmalar da akdedilebileceklerdir.

İşbu maddenin birinci bendi hükümlerine göre memlekete iadesi derpiş olunan hiçbir harp esiri muhasamat esnasında arzusu hilâfına memleketine iade olunamayacaktır.

Hastaların Memleketlerine İadesi

Madde - 110

- Şifa bulmayacak derecede yaralı ve hasta olup, zihni ve bedeni kabiliyetleri haylıca azalmış görünenler;
- Tıbbi tahminlere nazaran bir sene müddet içinde iyileşmesi; melhuz olmayıp vaziyetleri tedaviye istilzam eden ve zihni ve bedeni kabiliyetleri haylice azalmış görünenler;
- Zihni ve bedeni kabiliyetleri haylıca ve devamlı surette azalmış görünenler; doğruca memleketlerine iade olunurlar.
- Yaranın tarihini veya hastalığın başlangıcını takibeden sene içinde şifa bulması beklenebilen yaralı ve hastalar, bitaraf bir memlekette tedavi edilirlerse daha emin ve çabuk iyileşecekleri tahmin olunursa.
- Tıbbi tahminlere nazaran, esarete tutulmaları zihni veya bedeni sıhhatleri için ağır bir tehlike teşkil eden, fakat bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmaları kendilerini bu tehlikeden kurtarması melhuz olan harp esirleri bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılacaklardır.

Bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmış harp esirlerinin gerek memleketlerine iade edilmeleri için haiz bulunmaları icabeden şartlar, gerek şahsî vaziyetleri, alâkalı taraflar arasında anlaşma ile tesbit olunacaktır. Umumiyetle, bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmış olup aşağıdaki zümrelere dahil bulunan harp esirleri memleketlerine iade olunacaklardır.

- Sıhhi halleri doğruca memlekete iade şartlarını tahakkuk ettiren bir surette ağırlaşmış olanlar;
- Zihni ve bedeni kabiliyetleri tedaviden sonra dahi haylice azalmış olarak kalanlar.

Doğruca memlekete iadeyi veya bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmayı müstelzim malûliyet veya hastalık hallerinin tayini hususunda, ihtilafa dahil alâkalı taraflar arasında hususî anlaşmalar mevcut olmadığı takdirde bu haller, yaralı ve hasta harp esirlerinin doğruca memleketlerine iadeleri veya bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmaları hakkındaki numune anlaşmanın ve muhtelif tıbbi komisyonlara ait olup işbu sözleşmeye bağı bulunan nizamnamenin ihtiva ettikleri prensiplere göre tesbit olunacaktır.

Tarafsız Memleketlerde Enterne

Madde - 111

Esirleri elinde tutan devlet, esirlerin tabi oldukları devlet ve bu ikisinin kabul edecekleri bitaraf bir devlet, harp esirlerinin muhasamata nihayet verilinceye kadar mezkûr bitaraf devlet ülkesinde enterne edilmelerine imkân verecek anlaşmalar akdine gayret edeceklerdir.

Muhtelit Tıbbi Komisyonlar

Madde - 112

Muhasamatın hemen başlamasından itibaren, hasta ve yaralı harp esirlerini muayene etmek ve bunlar hakkında faydalı her türlü tedbirleri almak üzere muhtelit tıbbi komisyonlar tayin olunacaktır. Bu komisyonların tayini, vazifeleri ve çalışma tarzları işbu sözleşmeye bağlı nizamname hükümlerine uygun olacaktır.

Maamafih, esirleri elinde tutan devlet tıbbi makamlarının mütalâasına göre ağır yaralı ve ağır hasta oldukları aşikâr bulunan esirler, muhtelit bir tıbbi komisyon tarafından muayenelerine mahal kalmaksızın memleketlerine iade olunabileceklerdir.

Esirlerin Muhtelit Tıbbi Komisyonlarda Muayeneye Yetkili Kılınması

Madde - 113

Esirleri elinde tutan Devletin tıbbi makamları tarafından tayin olunanlardan maada, aşağıda sayılan zümrelere dahil yaralı ve hasta harp esirleri bundan evvelki maddede yazılı muhtelit tıbbi komisyonlara muayene edilmek üzere çıkmakta muhtar olacaklardır:

1. Kendi memleketlerinden olan, yahut ihtilâfa dahil olup tabi buldukları devletle müttefik bir devletin tebaasından olan ve kampta vazife gören bir hakem tarafından teklif edilen yaralılar ve hastalar;
2. Mutemetleri tarafından teklif olunan yaralılar ve hastalar;
3. Tabi buldukları devletçe, yahut bu devletçe tanınmış olup esirlere yardımda bulunan bir teşekkül tarafından teklif olunan yaralılar ve hastalar.

Yukarıdaki zümrelerden birine mensup olmayan harp esirleri buna rağmen muhtelit tıbbi komisyonlara muayene edilmek üzere çıkabilecekler, fakat ancak mezkûr zümrelerden sonra muayene olunabileceklerdir.

Muhtelit tıbbi komisyonun muayenesine çıkan harp esirlerinin memleketinden olan hekim ile bunların mutemetleri bu muayenede hazır bulunmaya mezuun olacaklardır.

Kazaya Uğrayan Esirler

Madde - 114

Kendi kendilerini kasden yaralamış olanlar hariç olmak üzere, kazaya uğrayan harp esirleri memleketlerine iade olunmak ve icabı halinde bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmak bakımından işbu Sözleşme hükümlerinden istifade edeceklerdir.

Esirler Hakkındaki Cezanın İnfazı

Madde - 115

Memleketine iade edilmek veya bitaraf memlekette hastaneye yatırılmak için derpiş olunan şartları haiz olup inzibati bir cezaya çarpılmış bulunan hiçbir harp esiri, cezasını çekmediği ileri sürülerek alıkonulamıyacaktır.

Memleketlerine iadeleri veya bitaraf bir memlekette hastaneye alınmaları mukarrer olup adli takibata, yahut mahkumiyete uğramış bulunan harp esirleri, kendilerini elinde tutan devlet muvafakat ettiği takdirde muhakemenin hitamından veya cezanın infazından evvel bu tedbirlerden istifade edebileceklerdir.

İhtilâfa dahil taraflar, muhakemenin sonuna veya cezanın infazına kadar alıkonulacak olanların isimlerini birbirlerine bildireceklerdir.

Memlekete İadenin Masrafları

Madde - 116

Harp esirlerinin memleketlerine iade veya bitaraf bir memlekete nakilleri masrafları, esirleri elinde tutan devletin hududundan itibaren bu esirlerin tâbi oldukları devlete terettüp edecektir.

Memlekete İadedden Sonra Fiili Askeri Hizmet

Madde - 117

Memleketine iade olunan hiçbir kimse fiili bir askeri hizmette kullanılamıyacaktır.

KISIM II

MUHASAMATIN HİTAMINDA HARP ESİRLERİNİN TAHLİYEYE VE MEMLEKETLERİNE İADELERİ Tahliye ve Memlekete İade

Madde - 118

Harp esirleri faal muhasamatın hitamından sonra vakit geçirilmeden tahliye ve memleketlerine iade olunacaklardır.

İhtilâfa dahil taraflar arasında muhasamata nihayet vermek için akdolunmuş bir anlaşmada bu yolda bir hüküm bulunmaması halinde veya böyle bir anlaşma mevcut değilse, esirleri elinde tutan devletlerden her biri esirlerin memleketlerine iadeleri zımında bundan evvelki bentte ifade olunan prensibe uygun bir plan hazırlayarak derhal tatbik edecektir.

Her iki halde de kabul edilmiş olan tedbirler harp esirlerine tebliğ olunacaktır.

Harp esirlerinin memleketlerine iadeleri masrafları her halde esirleri elinde tutan devletle esirlerin tâbi oldukları devlet arasında munsifane taksim olunacaktır. Bu maksatla, bu taksim keyfiyetinde aşağıdaki prensiplere riayet olunacaktır:

a. Mezkûr iki devletin hemhudut olmaları halinde, esirlerin tabi buldukları devlet onları elinde tutan devletin hududundan itibaren memleketlerine iadeleri masraflarını deruhte edecektir;

b. İki devletin hemhudut olmaması halinde, esirleri elinde tutan devlet kendi ülkesi üzerinden hududuna veya esirlerin tâbi oldukları memlekete en yakın bulunan tahmil limanına kadar harp esirlerinin nakli masraflarını deruhte edecektir. Esirlerin memleketlerine iadesinden mütevellit olan bakiye masraflara gelince alakalı taraflar bunların kendi aralarında munsifane taksimi hususunda anlaşacaklardır. Bu gibi bir anlaşmanın akdi, harp esirlerinin memleketlerine iadelerinde hiçbir vechile en cüzi bir gecikme için mazeret teşkil edemeyecektir.

Tafsilatlı Usul

Madde - 119

Esirlerin memleketlerine iadeleri, harp esirlerinin nakli hususunda işbu sözleşmenin 46 ilâ 48 nci (48 nci dahil) maddelerinde yazılı bulunan şartlar dairesinde ve 118 nci madde hükümleriyle aşağıdaki hükümler gözönünde tutularak yapılacaktır.

Esirlerin memleketlerine iadeleri sırasında, 18 nci madde hükümleri mucibince kendilerinden evvelce alınmış bulunan kıymetli eşya ile, esirleri elinde tutan devletin parasına tahvil edilmiş olan yabancı paraları onlara geri verilecektir. Her hangi sebepten olursa olsun harp esirlerine memleketlerine iadeleri esasında geri verilmemiş olan kıymetli eşya ile yabancı paraları, 122 nci maddede yazılı istihbarat bürosuna tevdi olunacaktır.

Harp esirleri zati eşyalarını, muhabere evraklarını ve adreslerine gelmiş olan paketleri beraberinde götürmeye mezun olacaklardır; esirlerin memleketlerine iadelerinde cari bulunan ahval ve şeriat icabettirdiği takdirde, bu eşyanın ağırlığı esirin makul olarak taşıyabileceği miktarda tahdit olunabilecektir; her halde, her esir en az yirmibeş kilo götürmeye mezun olacaktır.

Memleketine iade olunan esirin sair zati eşyası, onu elinde tutmuş olan devletçe muhafaza olunacaktır; mezkûr devlet, esirin tabi olduğu devletle eşyanın nakli şekillerini ve bu nakilden mütevellit masrafların tediye süretini tayin edecek bir anlaşma akteder etmez bu eşyayı esire ulaştıracaktır.

Bir cinayet veya ceza hukuku suçundan dolayı haklarında ceza takibati yapılmakta bulunan harp esirleri, takibatın sonuna kadar ve icabı halinde, ceza müddetinin ikmaline kadar alıkonulabileceklerdir. Aynı hüküm, bir cinayetten veya ceza hukuku suçundan mahkûm edilmiş olanlar hakkında da cari olacaktır.

İhtilâfa dahil taraflar, takibatın sonuna veya cezanın infazına kadar alıkonulacak olan harp esirlerinin isimlerini birbirlerine bildireceklerdir.

İhtilâfa dahil taraflar, dağılmış olan harp esirlerini aramak ve bunların en kısa zamanda memleketlerine iadelerini temin etmek üzere komisyonlar kurulması hususunda anlaşacaklardır.

KISIM III

HARP ESİRLERİNİN ÖLÜMÜ

Ölünün Yakılması, Gömülmesi, Ölüm Belgesi ve Vasiyetname

Madde - 120

Harp esirlerinin vasiyetnameleri, kendi memleketlerinin kanuni mevzuatına göre bu vasiyetnamelerin muteber olması için aranılan şartları yerine getirecek surette tanzim olunacaktır; mezkûr memleket, esirleri elinde tutan devlete bu şartları bildirmek üzere lazım gelen tedbirleri alacaktır. Harp esirlerinin talebi üzerine ve her halde ölümlerinden sonra, vasiyetname derhal hâmi devlete gönderilecek ve musaddak bir sureti Merkez İstihbarat Ajansına tevdi olunacaktır.

Esarete ölmüş olan bilcümle harp esirlerinin işbu sözleşmeye bağlı numunesine uygun ölüm ilmuhaberleri veyahut mesul bir subay tarafından tasdik edilmiş listeleri, 122 nci madde mucibince kurulmuş olan harp esirleri istihbarat bürosuna en kısa zamanda gönderilecektir. 17 nci maddenin üçüncü bendinde sayılan hüviyete mütaallik malûmat, ölümün mahal ve tarihi, ölümün sebebi, defin mahal ve tarihi ile, mezarın teşhisi için lüzumlu bilcümle malûmat mezkûr ilmuhaber veya listelerde gösterilecektir.

Ölünün gömülmesinden veya yakılmasından evvel, ölüm sebebinin tesbitine, bir rapor tanzimine ve icabı halinde, müteveffanın hüviyetini tayine medar olmak üzere cesedin tıbbî bir muayenesi yapılacaktır.

Esirleri elinde tutan devletin resmî makamları; esarete vefat eden harp esirlerinin şerefle ve imkânı varsa mensup oldukları dinin merasimiyle defnedilmelerine, mezarlarına hürmet edilmesine, münasip bir şekilde bakılmasına ve her zaman yeri bulunacak surette işaretlenmesine itina edeceklerdir. İmkân elverdikçe, aynı devlete mensup olan müteveffa harp esirleri aynı yerde defnolunacaklardır.

Ölen harp esirleri, müşterek bir mezar yapılmasını zaruri kılan mücbir bir sebep olmadıkça ayrı ayrı defnolunacaklardır. Cesetler ancak mücbir sıhhi sebeplerin ilcasıyla veya müteveffanın dini icabatından olursa, veyahut kendisi bu yolda bir arzu ifade etmiş bulunursa yakılabilecektir. Cesedin yakılması halinde keyfiyet, sebepleriyle birlikte vefat ilmuhaberinde zikredilecektir.

Mezarların daima yeri bulunabilmesi için; tedfin işine ve mezarlara taalluk eden bilcümle malûmat, esirleri elinde tutan devletin kuracağı bir Mezarlar Servisi tarafından kaydolunacaktır. Mezarların listeleriyle gerek mezarlıklarda, gerek sair yerlerde defnedilmiş olan harp esirlerine ait malûmat, esirlerin tabi oldukları devlete, bildirilecektir. Bu mezarlara bakmak ve sonradan vukubulacak her ceset naklini kaydetmek, ülkeye hakim bulunan devlet bu sözleşmeye taraf olarak dahil ise o devlete terettüp edecektir. İşbu hükümler, esirin asıl memleketi bu hususta almak istediği kati tedbirleri bildirinceye kadar mezarlar servisi tarafından muhafaza edilecek olan küller hakkında da caridir.

Esirlerin Öldürülmesi Veya Esirlere Özel Olarak Fenalık Yapılması

Madde - 121

Bir harp esirinin, bir nöbetçi veya diğer bir harp esiri veyahut sair bir kimse tarafından sebebiyet verilen veya sebebiyet verildiğinden şüphe edilen ölümünün veya yaralanmasının veya sebebi bilinmeyen her ölümünün hemen akabinde, esirleri elinde tutan devlet tarafından derhal resmi tahkikata tevessül edilecektir.

Hâmi devlete bu hususta derhal bir tebliğ yapılacaktır. Şahitlerin ve ezcümle harp esirlerinin ifadeleri alınacak ve ifadeleri muhtevi bir rapor mezkûr devlete gönderilecektir.

Şayet tahkikat neticesinde bir veya birkaç kişinin suçlu oldukları anlaşılırsa, esirleri elinde tutan devlet mesul veya mesuller hakkında adli takibat yapılması zımında bilcümle tedbirleri alacaktır.

BAP V

İSTİHBARAT BÜROSU VE HARP ESİRLERİNE YARDIM CEMİYETLERİ

Milli Büro

Madde - 122

Muhasamatın hemen başlangıcında ve bilcümle işgal hallerinde, ihtilâfa dahil bulunan taraflardan her biri kendi hükmü altında bulunan harp esirlerine dair resmî bir istihbarat bürosu kuracaktır; 4 nci maddede yazılı zümrelerden birine mensup şahısları ülkelerine kabul eden bitaraf veya muhasamat dışı devletler bu şahıslar hakkında aynı suretle hareket edeceklerdir. Alakadar devlet, istihbarat bürosunun gereği gibi işliyebilmesi için lüzumlu bina, levazım ve memurlarla mücehhez olmasına dikkat edecektir. Mezkûr devlet, işbu sözleşmenin harp esirlerinin çalıştırılması hakkındaki kısmında münferic bulunan şartlara riayet ederek bu büroda harp esirleri kullanmakta serbest olacaktır.

Mümkün olan en kısa zamanda, ihtilâfa dahil devletlerden her biri 4 nci maddede yazılı zümrelere mensup olan ve eline düşen her düşman şahıs hakkında, bundan evvelki maddenin dördüncü, beşinci ve altıncı bentlerinde zikri geçen malûmatı kendi istihbarat bürosuna verecektir. Bu zümrelerden birine mensup şahısları ülkelerine kabul eden bitaraf veya muhasamat dışı devletler de bu şahıslar hakkında aynı surette hareket edeceklerdir.

Büro bir taraftan hâmi devletler, diğer taraftan 123 nci maddede yazılı Merkez Ajansı delâletiyle alâkalı devletlere bu malumatı acele ve süratli vasıtalarla ulaştıracaktır.

Bu malûmat, alâkalı ailelerin süratle haberdar edilmelerine imkân vermelidir. 17 nci madde hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, istihbarat bürosunun elinde mevcut oldukları nisbette her harp esirinin adını, soyadını rütbesini, sicil numarasını, doğum yeri ile tam tarihini, tabi olduğu devleti, babasının ve anasının isimlerini, haberdar edebilecek olan şahsın ismi ile adresini ve esire mektupların yollanacağı adresi ihtiva edecektir.

İstihbarat bürosu, muhtelif selâhiyetli dairelerden nakillere, tahliyelere, memlekete iade keyfiyetine, firarlara, hastanelere yatırılmaya, vefata ait malûmatı alarak bunları yukarıki üçüncü bentte yazılı şekilde yollayacaktır.

Keza, ağır hasta veya yaralı harp esirlerinin sıhhi vaziyetlerine taalluk eden malûmatda muntazaman ve mümkünse her hafta gönderilecektir.

İstihbarat bürosu, esarete vefat edenler dahil olmak üzere harp esirlerine ait olarak kendisine gönderilen bilumum suallere de cevap vermekle mükellef olacaktır; büro, kendisine sorulan ve elinde mevcut olmayan malûmatı edinmek üzere icabeden soruşturmalarda da bulunacaktır.

Büro tarafından yapılan bilcümle tebligat bir imza veya mühürle tevsik olunacaktır.

Bundan maada istihbarat bürosu, esirleri elinde tutan devletin parasıyla onlardan gayri meblağlar ve yakın akraba için ehemmiyet arzeden vesikalar da dahil olmak üzere, memleketlerinde iadeleri, tahliyeleri, firarları veya vefatları esnasında harp esirleri tarafından terkedilmiş olan bilcümle zati eşyaları toplayıp alâkalı devletlere göndermekle mükellef olacaktır. Bu eşya büro tarafından mühürlenmiş paketler içinde gönderilecektir. Bu paketlere, eşyanın ait bulunduğu şahısların hüviyetini sarahatle tesbit eden beyannamelerle paket muhteviyatının tam bir listesi tefrik edilecektir. Mezkûr harp esirlerinin diğer zati eşyaları, ihtilâfa dahil alâkalı taraflar arasında kararlaştırılacak tertip üzere geri gönderilecektir.

Merkez İstihbarat Ajansı

Madde - 123

Bitaraf bir memlekete, bir Merkez İstihbarat Ajansı ihdas olunacaktır. Beynelmilel Kızılhaç Komitesi lüzum görürse, alâkalı devletlere böyle bir Ajansın kurulmasını teklif edecektir.

Bu Ajans harp esirlerine dair resmî veya hususî yollardan elde edebileceği bilûmum malumatı bir yerde temerküz ettirmekle mükellef olacak; bunları esirlerin asıl memleketlerine veya tabi oldukları devlete mümkün olan bütün sûratle gönderecektir. İhtilâfa dahil taraflar bu müraselatın temini hususunda ona her türlü kolaylıkları göstereceklerdir.

Yüksek Âkid Taraflar, ve bilhassa tebaaları Merkez Ajansının hizmetlerinden istifade edenler, Ajansın muhtaç olacağı mali müzahareti göstermeye davet olunurlar.

İşbu hükümler, Beynelmilel Kızılhaç Komitesinin ve 125 nci maddede zikredilen yardım cemiyetlerinin insani faaliyetini tahdit edici olarak tefsir edilmeyecektir.

Muafiyetler

Madde - 124

Merkez İstihbarat Ajansı ile Millî İstihbarat Büroları gerek posta ücretleri muafiyetinden, gerek 74 ncü maddede yazılı bîlcümle muafiyetlerden ve imkân elverdiği nisbette telgraf ücreti muafiyetinden veya hiç değilse bu ücretten mühim tenzilâtta istifade edeceklerdir.

Yardım Cemiyetleri ve Diğer Teşkiller

Madde - 125

Esirleri ellerinde tutan devletler, kendi emniyetlerini sağlamak veya sair makul ihtiyaçlarını karşılamak üzere lüzum görecekları tedbirler mahfuz kalmak kaydıyla, harp esirlerine yardımda bulunan dini teşkilâtlara, yardım cemiyetlerine ve sair bilûmum teşekküllere hüsnü kabul göstereceklerdir. Mezkûr devletler bunlara ve onların usulden selâhiyettar kılınmış bulunan murahasalarına esirleri ziyaret etmek, onlara yardım tevziatında bulunmak, din, terbiye ve eğlenceye müteallik hususta veya esirlerin, kamp dahilinde boş vakitlerini tanzime yarıyan her menşeden levazımı dağıtmak üzere icabeden her türlü kolaylıkları göstereceklerdir. Yukarıda zikri geçen cemiyet veya teşekküller gerek esirleri elinde tutan devletin ülkesinde, gerek başka bir memlekette kurulabilecekler yahut da beynelmilel bir mahiyeti haiz olacaklardır.

Esirleri elinde tutan devlet, murahasaları kendi ülkesinde ve murakabesi altında faaliyetlerini icraya mezun olacak cemiyet ve teşekküllerin sayısını tahdit edebilecektir; şu kadar ki, bu gibi bir tahdidin bilûmum harp esirlerine müessir ve kâfi bir yardımda bulunmasına mani olması şarttır.

Bu sahada Beynelmilel Kızılhaç Komitesinin hususi vaziyeti her vakit tanılacak ve hürmet görekektir.

Harp esirlerine yardım eşyası ve yukarıda yazılı maksatlarla yardım veya malzeme verilirken veya hiç olmazsa kısa müddet içinde, gelen her parti eşyaya ait olmak üzere esirlerin mutemedi tarafından makbuzlar imzalanarak eşyayı yollamış olan yardım cemiyetine veya teşekküle gönderilecektir. Esirlerin muhafazasına memur idarî makamlara da aynı zamanda bu sevkiyata ait makbuzlar verilecektir.

BAP VI

ANLAŞMANIN İCRASI KISIM I

GENEL HÜKÜMLER

Mursakabe

Madde - 126

Hâmi devletlerin mümessilleri veya murahasaları harp esirlerinin buldukları bilûmum yerlere ve ezcümle enterne oldukları, mevkuft tutuldukları ve çalıştırıldıkları yerlere gitmeye mezun olacaklardır; Bunlar, esirlerin kullandıkları bilûmum binalara girebileceklerdir. Keza mezkûr mümessiller ve murahasalar nakledilen esirlerin hareket, geçit ve muvasalat noktalarına da gitmeye mezun olacaklardır. Esirlerle ve bilhassa esirlerin mutemetleriyle şahitsiz olarak ve icabederse, bir tercüman vasıtasıyla görülebileceklerdir.

Ziyaret etmek istedikleri yerleri seçmek hususunda hâmi devletlerin mümessil ve murahasalarına tam bir serbesti bırakılacaktır; bu ziyaretlerin müddeti ve sayısı tahdit edilmeyecektir. Mezkûr ziyaretler ancak mücbir askerî zaruretler sebebiyle ve yalnız istisnai ve muvakkat olmak üzere men olunabilecektir.

Ziyaret edilecek esirleri elinde tutan devlet ile bu esirlerin tabi oldukları devlet, icabı halinde bu esirlerin vatandaşlarına da ziyaretlere iştirak etmek müsaadesi verilmesi hususunda anlaşabileceklerdir.

Sözleşmenin Yayını

Madde - 127

Yüksek Akid Taraflar her biri kendi memleketinde, gerek sulh, gerekse harp zamanında, işbu sözleşmenin metnini mümkün olduğu kadar fazla neşir ve tamim etmeyi ve bu cümleden olmak üzere işbu sözleşme prensiplerinin bîlcümle silahlı kuvvetleri ve ahalisi tarafından bilinmesi için metnin askerî ve mümkünse sivil tedrisat programlarına sokmayı taahhüt ederler.

Harp zamanında esirleri dolayısıyla mesuliyetler deruhte eden askeri ve sair makamlar, Sözleşmenin metnini yanlarında bulundurmak ve hükümlerini bilhassa iyi bilmekle mükellef olacaklardır.

Tercüme

Madde - 128

Yüksek Akid Taraflar, işbu Sözleşmenin resmî tercümelerini ve sözleşmenin tatbikini temin için kabul edecekleri kanun ve nizamnameleri İsviçre Federal Meclisi vasıtasıyla ve muhasamat sırasında, hâmi devletler vasıtasıyla birbirlerine tebliğ edeceklerdir.

Cezai Müeyyide

Madde - 129

Yüksek Akid Taraflar, bundan sonraki maddede tarif olunduğu veçhile işbu Sözleşmeyi ağır surette ihlâl edici fiillerden birini işliyen veya işlemesini emreden şahıslar hakkında tatbik olunacak ceza müeyyidelerinin tespiti zımında icabeden her türlü teşri tedbirleri almayı taahhüt ederler.

Akid Taraflardan her biri mezkûr ihlâl fiillerinden birini işlemekten veya işlenmesini emretmekten sanık şahısları aramakla ve tâbiyetleri ne olursa olsun bunları kendi mahkemelerine vermekle mükellef olacaktır. Keza her Akid Taraf, bu gibi şahıslar aleyhine kâfi karineler elde etmek kaydıyla, tercih ederse ve kendi kanuni mevzuatında derpiş olunan şartlara göre takibatta alâkalı bulunan diğer bir devlete muhakeme edilmek üzere teslim edebilir.

Her Akid Taraf, bundan sonraki maddede tarif edilen ağır ihlâl fiillerinden gayri işbu Sözleşme hükümleri aleyhindeki hareketleri durdurup tenkil etmek üzere icabeden tedbirleri alacaktır.

Her halde, itham edilen şahıslar işbu Sözleşmenin 105 nci ve müteakip maddelerinde derpiş edilenlerden aşağı olmamak üzere muhakeme usulü ve serbest müdafaa teminatından istifade edeceklerdir.

Ağır İhlâller

Madde - 130

Bundan evvelki maddede kastedilen ağır ihlâl fiilleri, işbu Sözleşmenin himaye ettiği şahıslara ve emvale karşı işlenmiş olmaları halinde aşağıdaki unsurlardan herhangi birini ihtiva edenlerdir. Kasten adam öldürme biyolojik tecrübeler de dahil olmak üzere işkence ve gayri insani muameleler, kasden büyük ıstıraplara sebebiyet verilmesi veyahut vücut bütünlüğüne veya sıhate ağır tecavüzlerde bulunması, bir harp esirinin düşman devlet silahlı kuvvetlerinde hizmete icbar olunması, veya onun işbu sözleşme hükümleri dairesinde usulüne uygun olarak ve bitaraf surette muhakeme edilmek hakkından mahrum edilmesi.

Akid Tarafların Sorumluluğu

Madde - 131

Hiç bir Akid Taraf, bundan evvelki maddede yazılı ağır ihlâl fiillerinden dolayı kendisine ve diğer bir Âkid Tarafa teveccüh eden mesuliyetlerden ne kendini, ne diğer bir Akid Tarafı tebriye edemez.

Tahkikat Usulü

Madde - 132

İhtilâfa dahil bir tarafın talebi üzerine, Sözleşmeyi ihlâl mahiyetinde olarak ileri sürülen her fiil hakkında alâkalı taraflar arasında tesbit edilecek şekiller dahilinde bir tahkikat açılacaktır.

Tahkikat usulü hakkında bir mutabakata varılmaması halinde, Taraflar, takip edilecek usul hakkında karar verecek bir hakem intihabi hususunda anlaşacaklardır.

İhtilâf fiili bir kere tesbit olunduktan sonra, ihtilâfa dahil taraflar ona mümkün olan süratle nihayet verip tenkiline geçeceklerdir.

KISIM II

NİHAİ HÜKÜMLER

Lisan

Madde - 133

İşbu Sözleşme Fransızca ve İngilizce olarak tanzim kılınmıştır. Her iki metin aynı derecede muteberdir.

İsviçre Federal Meclisi, Sözleşmenin Rusça ve İspanyolca resmî tercümelerini yapacaktır.

1929 Tarihli Sözleşme ile Münasebet

Madde - 134

İşbu Sözleşme, Yüksek Akid Taraflar arasındaki münasebetler hususunda 27 Temmuz 1929 tarihli Sözleşme yerine kaim olacaktır.

La Haye Sözleşmesi ile Münasebet

Madde - 135

Kara harbi kanun ve adetlerine müteallik gerek 29 Temmuz 1899 gerek 18 Ekim 1907 tarihli La Haye Sözleşmesiyle bağlı bulunup işbu Sözleşmeye iştirak eden devletler arasındaki münasebetlerde, bu sözleşme yukarıda zikri geçen La Haye Sözleşmelerine merbut Nizamnamenin II nci faslını tamamlayacaktır.

İmza

Madde - 136

Bugünkü tarihi taşıyacak olan işbu Sözleşme, gerek Cenevre'de 21 Nisan 1949 tarihinde açılan konferansta temsil edilen devletler, gerek 27 Temmuz 1929 Sözleşmesine iştirak eden ve mezkûr konferansta temsil edilmeyen devletler namına 12 Şubat tarihine kadar imzalanabilecektir.

Tasdik

Madde - 137

İşbu Sözleşme imkân elverir vermez tasdik edilecek ve tasdik senetleri Berne'de tevdi olunacaktır.

Her tasdik senedinin tevdiine dair bir zabıtname tanzim olunacak ve Sözleşmenin namlarına imza veya iltihakın tebliğ olunduğu bilcümle devletlere İsviçre Federal Meclisi tarafından bu zabıtnamenin birer sureti verilecektir.

Yürürlüğe Giriş

Madde - 138

İşbu Sözleşme, en az iki tasdik senedinin tevdiinden altı ay sonra meriyete girecektir.

Müteakiben, Sözleşme Yüksek Akid Taraflardan her biri için o tarafa ait tasdik senedinin tevdiinden altı ay sonra meriyete girecektir.

Sözleşmenin İltihaka Açık Oluşu

Madde - 139

İşbu Sözleşme, Meriyete girmesi tarihinden itibaren, namına Sözleşmenin imzalanmış olmadığı her devletin iltihakına açık bulunacaktır.

İltihak Beyannamesi

Madde - 140

İltihaklar İsviçre Federal Meclisine yazı ile tebliğ olunacak ve onun eline vardıkları tarihten altı ay sonra hükümleri yürürlükte olmağa (take effect) başlayacaktır.

İsviçre Federal Meclisi iltihakları, namlarına Sözleşmenin imza veya iltihakın tebliğ edilmiş olduğu bilumum memleketlere bildirecektir.

Derhal Yürürlüğe Giriş

Madde - 141

2 nci ve 3 ncü maddelerde derpiç olunan vaziyetler, muhasamatın veya işgalin başlangıcından evvel veya sonra taraflarca tevdi edilmiş tasdikler ve tebliğ olunmuş iltihakların derhal meriyetini mucip olacaktır. İhtilâfa dahil taraflardan alınmış tasdik veya iltihaklar İsviçre Federal Meclisince en süratli yoldan tebliğ edilecektir.

Sözleşmenin Feshi

Madde - 142

Yüksek Akid Taraflardan her biri, işbu Sözleşmeyi feshetmekte muhtar olacaktır.

Feshin ihbarı keyfiyeti İsviçre Federal Meclisine yazı ile tebliğ olunacaktır. Mezkûr tebliği bilumum Yüksek Akid tarafların hükümlerine bildirecektir.

Feshin ihbarı, İsviçre Federal Meclisine tebliğinden bir sene sonra muteber olacaktır; şu kadarki, feshi ihbar eden devletin bir ihtilâfa karışmış bulunduğu bir sırada tebliğ olunan ihbar, sulh akdedilmediği ve her halde işbu Sözleşmenin himaye ettiği şahısların serbest bırakılmaları ve memleketlerine iade edilmeleri ameliyeleri ikmal olunmadığı müddetçe muteber olmayacaktır.

Feshin ihbarı, ancak bu ihbarda bulunan devlet hakkında muteber olacaktır. Feshi ihbar keyfiyeti, ihtilâfa dahil devletlerin medeni milletler arasında müesses teamüllerden, insanlık kanunlarından ve amme vicdanı icabatından doğan beynelmilel hukuk prensiplerine göre ifasıyla mükellef olarak kalacakları vebelere tesir etmiyecektir.

Birleşmiş Milletlere Tescil

Madde - 143

İsviçre Federal Meclisi, işbu Sözleşmeyi Birleşmiş Milletler Sekreterliğine tescil ettirecektir. İsviçre Federal Meclisi işbu Sözleşmeye mütedair olarak alacağı tasdiklerden, iltihaklardan ve feshih ihbarlarından keza Birleşmiş Milletler Sekreterliğini haberdar edecektir.

Tasdiklanılmakal, salâhiyetnamelerini tevdi etmiş olan ve aşağıda imzası bulunanlar işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Cenevre'de 12 Ağustos 1949 tarihinde, aslı İsviçre Konfederasyonunun Mahzeni Evrakına tevdi edilmek üzere, Fransızca ve İngilizce olarak tanzim edilmiştir. İsviçre Federal Meclisi, imza eden devletlere ve Sözleşmeye iltihak edecek devletlere, Sözleşmenin musaddak bir suretini tevdi edecektir.

LAHİKA I

Yaralı ve hasta harp esirlerinin doğrudan doğruya memleketlerime iade edilmeleri veya bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmaları hakkında anlaşma numunesi (110 ncu maddeye bakılması)

I - Doğrudan doğruya memlekete iade veya hastaneye yatırılmaya müteallik, prensipler

A. Doğrudan doğruya memlekete iade

Şunlar doğrudan doğruya memleketlerine iade olunurlar:

1. Hariçten şiddetli bir darbe (trauma) neticesi olarak şu malûliyetlere duçar olan bilûmum harp esirleri: Malûliyet en az bir el veya bir ayağın kaybedilmesi şeklinde, yahut bir el veya bir ayağın kaybedilmesine muadil olması şartıyla, bir uzvun kaybedilmesi felç, oynak yerleri vesaire melûliyetleri.

Daha geniş bir tefsire halel getirmemek üzere, aşağıdaki haller bir el veya bir ayağın kaybedilmiş olmasına muadil sayılacaktır:

a. Elin, bütün parmaklarını veya bir el başparmağıyla şahadet parmağının kaybedilmesi; ayağın, veya bütün ayak parmaklarının tarak kemiklerinin kaybedilmesi.

b. Mafsal iltisakı, kemik nescinin ziyayı, yara kapanması neticesinde bir elin büyük oynaklarından birinin ve bir elin bütün parmak oynaklarının vazifesini tatil eden daralmalar.

c. Uzun kemiklerde yalancı oynak teşekkülü (pseudarthrose).

d. Çatlaktan vesair bir kazadan ileri gelerek faaliyetin ve yük taşıma kabiliyetinin ağır derecede azalmasını intaç eden biçimsizlikler.

2. Meselâ aşağıdaki vaziyetlerde olduğu gibi, tedaviye rağmen yaralanmayı takip eden sene içinde iyileşmeleri ihtimallerini bertaraf edecek kadar halleri müzminleşmiş bulunan bilûmum harp esirleri;

a. Muhtelit tıbbi komisyonca yapılan muayenede vahim teşevvüşler müşahade edilmemiş olsa dahi, kalbe mermi isabeti.

b. Muhtelit tıbbî komisyonlarca yapılan muayenede mahallî veya umumî aksülâmel müşahade edilmese dahi, beyinde veya akciğerde maden kırıntısı.

c. Yaralanmayı takip eden sene içinde şifa bulacağı tahmin edilmeyen veya bir mafsal iltisakına, yahut bir el veya ayağın kaybedilmesine muadil sair tagayyürlere müncer olması melhuz görülen kemik iliği iltihabı (osteomyelite).

d. Büyük mafsallarda delici ve irinli yara.

e. Kemik nescinin ziyayı veya yerinden oynaması ile müterafik kafatası yarası.

f. Nesiç kaybı ve uzvi tagayyür ile müterafik yüz yanıkları,

g. Murdarilik yarası.

h. Avakıby bir el veya bir ayağın kaybına muadil olup iyileşmesi için yaralanmadan sonra bir sene istiyen çevre sınırları tagayyürleri; meselâ bazı veya kuyruksokumu örgüsü, sinir örgüsü, orta veya siyatik sinir yarası, yukarı ve ön kol sinirlerinin veya incik kemiği ile kasaba kemiği sinirlerinin memzucen yaralanması; kasılma veya vahim "neurotrophique" teşevvüşler olmadıkça yukarı kol, ön kol, incik kemiği ve kasaba kemiği sinirlerinin münferiden yaralanmış olması memlekete iade için sebep teşkil etmez.

i. Tebevül cihazının, uzviyet vazifesini tatil edecek kadar ağır yaralanması.

3. Meselâ aşağıdaki vaziyetlerde olduğu gibi, tedaviye rağmen hastalığın başlangıcından sonraki sene içinde iyileşmesi ihtimalini bertaraf edecek kadar halleri müzminleşmiş bulunan bilûmum harp esirleri:

a. Hangi uzuvda olursa olsun, tıbbi tahminlere göre bitaraf bir memlekete tedavi ile iyileşmesi veya hiç olmazsa haylice düzelmesi artık mümkün görünmeyen faal (evolurif) verem.

b. Sızıntılı zatülcemb;

c. Menşei verem olmıyarak, iyileşmiyeceği tahmin edilen teneffüs cihazının ağır arızaları: Meselâ Vahim akciğer intifahu (bronşitle müterafik olan ve olmıyan) müzmin astma¹ esarete bir seneden fazla süren müzmin bronşit¹; hava borusu genişlemesi¹; ilâh.

d. Kan deveranının ağır müzmin hastalıkları. Meselâ: Muhtelit tıbbi Komisyonca yapılacak muayenede bu alametlerin hiçbiri müşahade edilmese dahi, kalb dessame ve adalesinin¹ esaret sırasında deveran sektesi alametleri göstermiş olan arızaları; kalb zarfı ve damarları arızaları (Buerger hastalığı, büyük damarlar anevrizmaları); ilâh.

e. Hazım uzuvlarının ağır müzmin hastalıkları; meselâ: Mide veya onikiparmak barsağı ülseri; esaret sırasında midede yapılmış cerrahi müdahale neticesi; bir seneden fazla süren ve umumî ahvale vahim surette tesir eden müzmin mide, ince veya kalın barsak iltihapları; karaciğer teşemmüü (cirrhose) ; müzmin safra kesesi iltihabı¹ ilâh.

f. Tenasül ve tebevül cihazlarının ağır müzmin arızaları; meselâ müteakip teşevvüşlerle müterafik müzmin böbrek hastalıkları; veremli bir böbreğin çıkarılması; müzmin huveyza veya müzmin mesane iltihabı; böbrek su toplaması (Hydronephrose) veya cerehat toplaması (Pynephrose); ağır müzmin kadın hastalıkları; bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılması imkânsız olduğu gebelik ve doğum arızaları; ilâh.

g. Merkez ve muhit cümlei asabiyesinin ağır müzmin hastalıkları ve meselâ bir mütehassıs tarafından usulen müşahade ve tesbit edilen, ağır histerya, vahim esaret psikoza gibi bariz psikozlar ve psikonevrozlar; mütehassıs hekim tarafından usulen müşahade ve tesbit olunan her sara¹ beyin arteryoskleroza, bir seneden fazla süren müzmin nefrit ilâh.

h. Zihni veya bedeni kabiliyetin külliyetli azalmasıyla, vücut ağırlığının düşmesiyle ve umumî halsizlikle müterafik olarak nevrovegetatif cümlelerin ağır ve müzmin hastalıkları;

i. İki gözün körlüğü, yahut diğer gözün görme kabiliyeti gözlük kullanılmasına rağmen az olduğu halde bir gözün körlüğü; hiç olmazsa bir gözün görme kabiliyeti tashih edilip 1/2 ye çıkarılmıyacak kadar azalması¹; diğer ağır göz arızaları, meselâ; gloukoma, iritis, klorozdit, trahom, ilâh.

k. Öteki kulak alâlede konuşmayı bir metreden artık duymadığı halde bir tarafın tam sağırlığı gibi, işitme teşevvüşleri¹; ilâh.

l. Ağır metabolizma hastalıkları; meselâ; ensülin tedavisine lüzum gösteren şekerli şeker hastalığı; ilâh.

m. Dahilî ifraz guddelerinin ağır teşevvüşleri; meselâ: Thyreotoxiose; hypothyreose; addison hastalığı. Simmonds kaşeksisi; tetanya; ilâh.

n. Kan yapıcı cümlelerin (hematopietique) ağır ve müzmin hastalıkları;

o. Ağır müzmin zehirlenmeler; meselâ: Kurşun, civa zehirlenmeleri; morfin kokain, alkol iptilaları; gazlarla ve şualarla zehirlenmeler; ilâh.

p. İradi hareket uzuvlarının bariz vazife teşevvüşleriyle müterafik müzmin arızaları: Meselâ; Şekil tagayyürüne müncer olan mafsâl iltihapları (arthrose); birinci ve ikinci derecelerde faal müzmin poliatri; vavim seriri manzaralı romatizma; ilâh.

r. Tedavisi netice vermeyen ağır müzmin cilt hastalıkları;

s. Her habis neoplasma;

ş. Başlangıcından bir sene sonra da direnen ağır müzmin intani hastalıklar; meselâ; Bariz uzvi tagayyürlerle müterafik sıtma; büyük teşevvüşlerle müterafik basilli ve amipli dizanteri; tedavisi netice vermeyen üçüncü derecede ahşa frengisi; cüzzam; ilâh.

t. Vahim vitamin mahrumiyetleri veya vahim gıdasızlık.

Bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılma

Şunlar bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmak üzere ayrılabilirlerdir:

1. Esarete şifa bulmaları melhuz olmayan ve fakat bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmaları takdirinde hallerin bariz iyileşmesi muhtemel olan bilûmum harp esirleri.

2. Esareten evvel iyileşmiş bulunan birinci derecede verem hariç olmak üzere, musap olan uzuv hangisi olursa olsun veremin her şekline tutulmuş olup bitaraf bir memlekette tedavileri şifa bulmalarına veya hiç değilse haylıca iyileşmelerine müncer olması muhtemel görünen harp esirleri.

3. Tedavisi esarete yapılmasına kıyasen bitaraf bir memlekette açıkça daha iyi neticeler vermesi melhuz ise, teneffüs, deveran, hazım, sinir, hâvas, tenasül ve tebevül, cilt, iradi hareket, ilâh, cihazlarının tedavisini istilzam eden her türlü arızalara duçar olmuş harp esirleri.

4. Esarete iken veremden gayri bir böbrek arızasından dolayı böbreği kesilip çıkarılmış bulunan veya iyileşme yoluna girmiş yahut mahfi halde kemik iliği iltihabına, veya enüsilin tedavisini istilzam etmiyen şekerli şeker hastalığına duçar olan harp esirleri, ilâh.

¹ Muhtelit Tıbbi Komisyonun kararı, en ziyade kamp hekimleriyle harp esirinin vatandaşları olan hekimlerin müşahadelerine, yahut esirleri elinde tutan devlet mütehassıs hekimlerinin muayenesine istinat edecektir.

5. Harbden veya esaret halinden ileri gelen nevrozlara duçar olmuş hârp esirleri, bitaraf bir memlekette üç ay hastaneye yatırılmayı müteakip iyileşmeyen, veyahut bir müddet geçtikten sonra barız surette kati şifa yoluna girmemiş olan harp nevrozu vakaları memlekete iade olunurlar.

6. Bitaraf bir memlekette iyileşmeleri ihtimalleri bilhassa varit görünen müzmin zehirlemeler (gazlarla, madenlerle, şibhkalevilerle zehirlemeler, ilâh).

7. Gebe olan her harp esiri kadın ile anne olan esirler, emzikteki ve küçük yaştaki çocuklarıyla.

Şunlar bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılmayacaklardır

1. Usulen müşahade ve tesbit edilmiş bilumum psikoz vakaları.
2. Uzva ve uzvun vazifelerine taallûku olup iyileşmez telâkki edilen bilcümle asabi arızalar.
3. Verem hariç olmak üzere, sirayet devresindeki bilumum bulaşık hastalıklar.

II - Umumî Mülâhazalar

1. Yukarıda tesbit edilen şartlar, umumî olarak, mümkün olduğu kadar geniş bir düşünce ile tefsir ve tatbik olunmalıdır.

Gerek harbin veya esaretin tevhit ettiği sinir ve ruh hastalığı halleri, gerek her derecedeki verem, bilhassa bu geniş düşünceden istifade ettirilmelidir. Birer birer mütalâa edilince memlekete iadeyi müstelzim görülmeyecek olan müteaddit yaralar almış harp esirleri, aynı düşünce ile ve yaraların çokluğundan ileri gelen ruhi sadme hesaba katılmak suretiyle muayene olunacaktır.

2. Doğruca memlekete iade olunmak hakkını münakaşasız bahşeden bilûmum haller (bir uzvun kesilmesi, tam körlük veya sağırılık, açık akciğer veremi, akıl hastalığı, habis neoplasma, ilâh), bir an evvel kamp hekimleri tarafından, yahut esirleri elinde tutan devletin tayin ettiği askerî hekimler komisyonlarına muayene ve memleketlerine iade olunacaklardır.

3. Harbden mukaddem ağırlaşmamış bulunan yaralarla tekrar askerî hizmete alınmaya mani teşkil etmemiş olan harp yaraları, doğrudan doğruya memlekete iade olunmak hakkını vermeyecektir.

4. İşbu hükümler, ihtilâfa dahil bilûmum devletlerde aynı surette tefsir ve tatbik olunacaktır. Alâkalı devletler ve makamlar, muhtelit tıbbi komisyonlara vazifelerinin ifası zımında lâzımgelen bütün kolaylıkları göstereceklerdir.

5. Yukarıda 1 işaretli bentte zikredilen misaller ancak numune mahiyetinde birer vaka teşkil ederler. Bu hükümlere tamamen uymayan vakalar işbu Sözleşmenin 110 ncu maddesi hükümlerinin ruhu ve bu Anlaşmanın ihtiva ettiği prensipler dahilinde mütalâa ve muhakeme olunacaktır.

LAHİKA II

Muhtelit Tıbbi Komisyonlar Hakkında Nizamname

(112 nci Maddeye Bakılması)

Madde - 1

Sözleşmenin 112 nci maddesinde derpiş olunan muhtelit tıbbi komisyonlar, ikisi bitaraf bir memlekette ve üçüncüsü esirleri elinde tutan devletçe tayin olunmak üzere üç azadan tereküp edeceklerdir. Bitaraf azalardan biri riyaset edeceklerdir.

Madde - 2

İki bitaraf aza, esirleri elinde tutan devletin talebi üzerine, hâmi devletle anlaşacak olan Beynelmîlel Kızılhaç tarafından tayin olunacaklardır. Bunlar ya kendi memleketlerinde, ya diğer bitaraf bir memlekette, yahut da esirleri elinde tutan devletin ülkesinde ikamet edebileceklerdir.

Madde - 3

Bitaraf azaların tayini, ihtilafa dahil alâkalı tarafların muvafakatına iktiran edeceklerdir. Mezkûr taraflar muvafakatlerini Beynelmîlel Kızılhaç Komitesine ve hâmi devlete tebliğ edeceklerdir. Bu tebliğ üzerine azalar fiilen tayin olunmuş sayılacaklardır.

Madde - 4

İcabı halinde asıl azaların yerine geçmek üzere kâfi sayıda yedek azalar da tayin olunacaktır. Bu tayin, asıl azaların tayini ile aynı zamanda yahut hiç değilse mümkün olan en kısa zamanda yapılacaktır.

Madde - 5

Şayet herhangi bir sebepten dolayı Beynelmîlel Kızılhaç Komitesi bitaraf azaların tayinine tevessül edemeyecek olursa, bu tayine hâmi devlet tevessül edeceklerdir.

Madde - 6

İmkân elverdiği nisbette, bitaraf iki azadan biri cerrah, diğeri hekim olacaktır.

Madde - 7

Bitaraf azalar, ihtilafa dahil taraflardan tamamıyla müstakil bulunacaklar ve mezkûr taraflar onlara vazifelerinin ifası için lüzumlu her türlü kolaylıkları göstermekle mükellef olacaklardır.

Madde - 8

Beynelmîlel Kızılhaç Komitesi, işbu Nizamnamenin 2 nci ve 4 ncü maddelerinde derpiş olunan tayinleri yaparken, esirleri elinde tutan devletle anlaşarak alâkadarların hizmet şartlarını kararlaştıracaktır.

Madde - 9

Bitaraf azalar hakkında muvafakat alınır alınmaz ve her halde muvafakat tarihinden itibaren üç ay içinde, muhtelit tıbbi komisyonlar mümkün olan süratle çalışmalarına başlayacaklardır.

Madde - 10

Muhtelit tıbbi komisyonlar sözleşmenin 113 ncü maddesinde yazılı bilcümle harp esirlerini muayene edeceklerdir. Komisyonlar, memlekete iadeyi, memlekete iadeden istisnayı veya daha sonraki bir muayeneye terki teklif edeceklerdir. Kararları ekseriyetle alınacaktır.

Madde - 11

Muayeneyi takip eden ay içinde, her vaka hakkında komisyonca alınmış olan karar esirleri elinde tutan devlete, hâmi devlete ve Beynelmîlel Kızılhaç Komitesine bildirilecektir. Muhtelit Tıbbi Komisyon, muayeneden geçen her harp esiri de hakkında alınan karardan haberdar edecek ve memleketlerine iadelerini teklif etmiş olduğu esirlere işbu Sözleşmeye bağlı numunesine uygun birer tasdikname verecektir.

Madde - 12

Esirleri elinde tutan devlet, Muhtelit Tıbbi Komisyon kararlarından usulü dairesinde haberdar edilmesinden itibaren üç ay içinde bu kararları icra ile mükellef olacaktır.

Madde - 13

Bir Muhtelit Tıbbi Komisyonun faaliyetine lüzum görülen bir memlekette bitaraf hiçbir hekim bulunmadığı ve diğer bir memlekette mukim bitaraf hekimler tayinine herhangi bir sebeple imkân olamadığı takdirde, esirleri elinde tutan devlet, hâmi devletle mutabakat halinde hareket ederek, işbu Nizamnamenin 1, 2, 3, 4, 5 ve 8 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla bir Muhtelit Tıbbi Komisyonla aynı vazifeleri deruhte edecek olan bir tıbbi komisyon teşkil edecektir.

Madde - 14

Muhtelit tıbbi komisyonlar daimi surette vazife görecekler ve her kampı altı ayı geçmiyecek fasıllarla ziyaret edeceklerdir.

LAHİKA III

Harp esirlerine yapılacak toplu yardımlar hakkında Nizamname

(73 ncü Maddeye Bakılması)

Madde - 1

Mutemetler, kendilerine mevdu toplu yardım sevkiyatını, hastanelerde veya hapisanelerde veya sair ceza müesseselerinde bulunan esirler de dahil olmak üzere, idareten kendi kamplarına bağlı bulunan bilümüm esirlere dağıtmaya mezun olacaklardır.

Madde - 2

Toplu yardım sevkiyatının tevzii, yardımları hibe eden kimselerin talimatına göre ve mutemetlerce tesbit edilen plan mucibince yapılacaktır; Şu kadar ki, tıbbi yardımların tevzii tercihan başhekimlerle anlaşarak yapılacak ve başhekimler hastalarının ihtiyacı emrettiği nisbette hastane ve revirlerde mezkûr talimattan inhiraf edebileceklerdir. Böylece tesbit olunan hadler çerçevesinde bu tevzi daima adilane bir şekilde yapılacaktır.

Madde - 3

Alınan emtianın gerek evsafını, gerek miktarını tahkim edebilmek ve bu hususta hibede bulunmuş olan kimselere mufassal raporlar verebilmek üzere, mutemetlerle muavinleri bu sevkiyatın kamplarına yakın muvasalat noktalarına gitmeye mezun olacaklardır.

Madde - 4

Mutemetlere, toplu gelen yardımların, kendi kamplarının bilümüm tali kısımlarıyla mülhakatında talimatlarına uygun surette yapılıp yapılmadığını tahkik edebilmeleri için lüzumlu her türlü kolaylıklar gösterilecektir.

Madde - 5

Mutemetler, yardımları hibe eden kimselere verilmek üzere ve toplu yardımlara ait olarak (tevzi, ihtiyaçlar, miktarlar, ilâh) sual varakaları doldurmaya ve bu varakaları çalışma müfrezeleri mutemetlerine veya revir ve hastanelerin başhekimlerine doldurtmaya mezun olacaklardır. Bu sual varakaları usulen doldurulduktan sonra vakit geçirilmeksizin hibe sahiplerine ulaştırılacaktır.

Madde - 6

Mutemetler, kamplarında bulunan esirlere toplu yardımların muntazaman dağıtılmasını temin etmek ve icabı halinde ceste ceste yeni esirler gelmesinden mütevellit ihtiyaçları karşılamak üzere, toplu yardımlardan kafi miktârda ihtiyatlar tesis ve muhafaza etmeye mezun olacaklardır. Bu maksatla mutemetler emrine münasip ambarlar verilecektir; her ambarın, birinin anahtarları mutemedin, diğerinkiler kamp kumandanının yanında olmak üzere iki kilidi bulunacaktır.

Madde - 7

Topluca elbise gönderilmiş olması halinde, her harp esiri en az tam bir takım elbiseye sahip olacaktır. Bir harp esirinin bir takımdan fazla elbisesi olduğu takdirde, mutemet, en az pay almış esirlerin ihtiyacını tatmin için bu yolda hareket etmek icabederse, en çok takımları olanlardan fazla elbiseleri ve birden ziyade olan bazı eşyaları geri almaya mezun olacaktır.

Şu kadar ki, çamaşırı, çorapları veya ayakkabısı olmayan bir esire bunları başka türlü temin etmek imkânsızlığı olmadıkça mutemet bu gibi eşyadan ikinci bir takımı geri alamıyacaktır.

Madde - 8

Yüksek Akid Taraflar ve bilhassa esirleri elinde tutan devletler, imkân elverdiği kadar ve ahalinin iadesine müteallik nizamat mahfuz kalmak kaydıyla, harp esirlerine topluca yardımlar dağıtılmak üzere ülkelerinde her türlü mübayaalar yapılmasına müsaade edecekler; bu maksatla yapılacak nakli nuket ve sair mali, teknik ve idarî tedbirleri de aynı suretle kolaylaştıracaklardır.

Madde - 9

Yukardaki hükümler, esirlerin gerek bir kampa varmazdan evvel veya nakilleri sırasında topluca yardım almak haklarına, gerek hâmi devlet, Beynelmilel Kızılhaç Komitesi ve harp esirlerine yardım eden ve bunların yardımları ulaştırmakla mükellef olan sair teşekküller mümessillerinin münasip görecekleri her vasıta ile bu yardımları gönderildikleri kimselere yetiştirmek haklarına mani olmayacaktır.

LAHİKA IV
A. HÜVİYET KARTI
(4 ncü Maddeye Bakılması)

Boy	Ağırlığı	Gözleri	Saçları
	Sol Şahadet Parmağı	Dini Kan Tipi	Kartı veren makamın mühürü
			İHTAR İşbu hüviyet kartı doğrudan doğruya silahlı kuvvetlere mensup olmayıp bu kuvvetleri.....sıfatıyla takip eden şahıslara verilir. Kart, verildiği şahıs tarafından taşınacaktır. Kart hamili harp esiri olarak tutulursa, bu kartı şahsını teşhis edebil-meleri için kendisini tutan makamlara kendiliğinden teslim edecektir.

(Bu kartı veren memleket veya makamın adı)

Silahlı Kuvvetleri Takip Eden Şahıslara Mahsus Hüviyet Kartı

Soyadı

Hamilinin Adı

Fotografı Doğum tarihi ve yeri

Silahlı Kuvvetleri ne sıfatla takip ettiği

Kartın tanzim tarihi Kart hamilinin imzası

.....

İHTAR: Bu kart biri beynelmilel kullanılan dillerden olmak üzere tercihan üç dilden tanzim edilmelidir. Noktalı hat boyunca bükülecek olan bu kartın hakiki ebadı 13x10 santimetredir.

B. Tutulma Kartı

(70 nci maddeye bakılması)

1. Yüz tarafı

Harp esirleri postası	Posta ücreti alınmaz
Mühimdir.	
Harp esirleri Merkez Ajansı Bey-	
Bu kart her harp esiri tarafından hemen nelmilel Kızılhaç Komitesi tutulmasını müteakip ve bir hastaneye veya diğer bir kampa naklinden dolayı adresi <u>CENEVRE</u> değişikçe doldurulacaktır. <u>İSVİÇRE</u>	
Bu kart, esirin ailesine göndermeye me- zun olduğu hususi karttan ayrıdır.	

2. Arka tarafı

Okunaklı büyük harflerle yazılması	1. Esirin tabi olduğu devlet.....
------------------------------------	-----------------------------------

2. Soyadı	3. Adı (Tam olarak)	4. Babasının adı
.....		
5. Doğum tarihi.....	6. Doğum yeri.....	
7. Rütbesi.....		
8. Sicil numarası.....		
9. Ailesinin adresi		
* 10. Esir edildiği tarih: (yahut) nereden geldiği (.....numaralı kamp, hastane, ilh.).....		
* 11. a) Sıhhattedir - b) Yaralı değildir - c) İyileşmiştir - d) Nekahat halindedir - e) Hastadır - f) Hafif yaralıdır - g) Ağır yaralıdır.		
12. Şimdiki adresim: Esir numarası Kampın adı		
13. Tarih	14. İmza	
* Lüzensuz yerin çizilmesi - Bu malumaa hiçbir şey ilave edilmemesi- Arkadaki izahata bakılması.		

İHTAR: Bu varaka iki, üç dilde ve bu arada esirin ana diliyle ve esiri elinde tutan devletin diliyle tanzim olunacaktır. Hakiki ebadı: 15x10,5 santimetredir.

C. Muhabere Kartı ve Mektubu

(71 nci Maddeye Bakılması)

1. Kart

1. Yüz tarafı

Har esiri muhaberesi	Posta ücreti alınmaz
POSTA KARTI	Gideceği kimse.....
Gönderen:
Adı ve Soyadı	Gideceği Yer
Doğum tarihi ve yeri	Sokağı.....
Kampın adı	Memleketi..... Vilayeti.....
Mahreç memleketi

2. Arka tarafı

Tarih:
Yalnız çizgiler üzerine ve pek okunaklı yazılacaktır.

İHTAR: Bu varaka üç dilde ve bu arada esirin ana diliyle ve esiri elinde tutan devletin diliyle tanzim olunacaktır. Hakiki ebadı: 15x10 santimetredir.

Ç. Muhabere Kartı ve Mektubu

(71 nci Maddeye Bakılması)

2. Mektup

<u>Harp esiri muhaberesi</u>	
Posta ücreti alınmaz	
Gideceği yer
Gideceği kimse
Sokak
Memleket
Vilayet
+++++	
Gönderen
Adı ve soyadı
Doğum tarihi ve yeri
Harp esiri No.
Kampın adı
Postaya verildiği memleket

İHTAR: Bu numune iki, üç dilde bu arada harp esirinin ana diliyle esirleri elinde tutan devletin diliyle tanzim olunmalıdır. Varaka, noktalı hat boyunca bükülür, yukarı kısmı (+) işaretlerinden mürekkep yerde bir yarığın içine girer, ondan sonra bir mektup gibi görünür. Daha evvelki kartpostalın (Lahika IV, CI) arkası gibi çizgili olan arka kısmı harp esirinin yazacağı mektuba mahsus olup takriben 250 kelime alır. Varakanın hakiki ebadı açılınca 29x15 santimetredir.

D. Ölüm İhbarnamesi
(120 nci Maddeye Bakılması)

(Salahiyetli makam adı)	Ölüm ihbarnamesi Esirin tabi olduğu devlet...
Adı ve soyadı
Babasının adı
Doğum tarihi ve yeri
Ölüm tarihi ve yeri
Rütbesi ve sicil numarası(hüviyet plakasındaki yazı)	
Ailesinin adresi	
Nerede ve ne zaman esir alındığı	
Ölüm sebebi ve şekli	
Medfun olduğu yer	
Mezar işaretli midir ve sonradan aile tarafından bulunabilir mi?	
Tereke eşyası esirleri elinde tutan devletçe muhafaza mı edilmiştir, yoksa bu ölüm ihbarnamesiyle aynı zamanda gönderilmiş midir?	
Eşya gönderilmiş ise, hangi vasıta ile gönderilmiştir?	
Müteveffanın hastalığında veya son nefesinde yanın-da bulunmuş olan kimse (hekim, hastabakıcı, bir din adamı, harp esiri arkadaş) son demler veya defin hakkında bazı tafsilat verebilir mi?	
Tarih, salahiyetli makamın mühürü ve imzası	İki şahidin imzaları ve adresleri

Bu numune iki, üç dille ve bu arada esirin ana diliyle esiri elinde tutan devletin diliyle tanzim olunmalıdır. Varakanın hakiki ebadı: 21x30 santimetredir.

Memlekete İade Tasdiknamesi
(Lahika II, madde 11 e bakılması)

Tarih :
Kamp :
Hastane :
Soyadı :
Adı :
Doğum tarihi :
Sicil Numarası :
Rütbesi :
Esirin numarası :
Yara-hastalık :
Komisyon kararı :

Muhtelit Tıbbi Komisyon Reisi

A = Doğrudan doğruya memleketine iade
B = Bitaraf bir memlekette hastaneye yatırılma
NC = Gelecek komisyonda bir daha muayene

LAHİKA V

Harp esireleri tarafından memleketlerine gönderilen para
havalelerine ait nizamname numunesi

(63 ncü maddeye bakılması)

63 ncü maddenin 3 ncü bendinde zikredilen ihbarname şu hususları ihtiva edecektir:

- 17 nci maddede yazılı sicil numarasıyla, parayı yolloyan harp esirinin rütbesi, adı ve soyadı
- Asıl memlekette parayı alacak kimsenin adı ve adresi :
- Esirleri elinde tutan devletin parası olarak ifade edilen meblağ,

2. Bu ihbarname harp esiri tarafından imzalanacaktır. Harp esiri yazı bilmiyorsa bir şahit tarafından tevsik edilecek bir işaret koyacaktır. İhbarnameyi mutemet de imzalayacaktır.

3. Kamp kumandanı bu ihbarnameye, harp esirinin hesabına gözüken alacak bakiyesinin ödenecek paradan az olmadığını tevsik eden bir tasdikname ekliyecektir.

4. Bu gibi ihbarnameler listeler şeklinde yapılabilecektir. Bu listelerin her bir yaprağı mutemet tarafından tevsik ve kamp kumandanı tarafından aslına uygun olduğu tasdik edilecektir.